

K.G.B

په افغانستان کې

لیکوال: واسیلی مېتروخین
ژباړن: رحمت آرپا

K.G.B

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي
بَدَأَ خَلْقَ الْإِنسَانِ
مِنْ طِينٍ ثُمَّ
عَلَّمَهُ الْقُرْآنَ
الْعَرَبِيَّ
وَهُوَ السَّمِيعُ
الْعَلِيمُ

د کتاب پېژندنه:

|||||

د کتاب نوم: کي جي بي په افغانستان کي

ليکوال: واسيلي متروخين

ژباړن: رحمت اريا

خپرندوی: دانش خپرندويه ټولنه

تیراژ: زر ټوکه

کي جي بي په افغانستان کې لومړۍ برخه

گرانو هېوادوالو او ښاغلو لوستونکو!

په افغانستان کې د روسانو د سياسي او پوځي جنایتونو او خیاتونود لړۍ د خپراوي په لړ کې دا دی تاسو ته د کي جي بي د يوه پخواني مأمور واسيلي میتروخين د کتاب لړۍ را ژباړم چې د ژباړنې لړۍ به يې په پرله پسې ډول خپره شي. دغه کتاب [کي جي بي په افغانستان کې] نومېږي.

واسيلي میتروخين څوک دی؟

د واسيلي میتروخين د پیژندلو لپاره غواړم تاسو ته د امریکا د متحده ایالاتو د پیاوړي او نامتو لېکوال ښاغلي بروس گ. ریچارډسن د کتاب [افغانستان: د رښتیا پلټنې] بشپړه ځانگړې برخه [فعال اعدامات] له ۱۶۶ تر ۱۷۴ پاڼې پورې ډالۍ کړم چې د ژباړې کار يې ما تر لاس لاندې نیولی دی .

د دغه کتاب پښتو ژباړه به ډیر ژر هېوادوالو ته وړاندې شي. د ښاغلي بروس ریچارډسن د کتاب دویمه انګلیسي طبع ډیر ژر خپریږي چې پرمه دغې نوې طبعې ما هم یو لنډه کتنه لیکلې ده. کله چې د کتاب دویمه انګریزي طبع خپره شوه نو د دعوت او بینوا د ویب پاڼو له لارې به تاسو ته خبر در کړل شي .

ددغې لېکنې په ترڅ کې لومړی د واسيلي میتروخين د لا پیژندلو لپاره تاسو د بروس ریچارډسن لېکنې ته را بولم او ورپسې به د واسيلي میتروخين د کتاب [کي جي بي په افغانستان کې] لومړۍ لنډه برخه چې د [گوند بنسټ ایښودنه] نومېږي و لولی. کله چې ددغه ۱۸۰ پاڼيز کتاب ژباړه بشپړه شوه ، نو ټول کتاب به د يوه بشپړ کتاب په بڼه پر هغه لېکل شوي کره کتنې او په کتاب کې د ښکېلو شننونکو، مصححانو نومونوله لړ لېک سره یو ځای خپور کړم.

اوس مې دغه برخه نیغ په نیغه د واسيلي میتروخين له لېکنې را پیل کړې اود لړۍ خپراوي به يې د بینوا ویب پاڼې له لارې دوام ولري.

له ښاغلو لوستونکو څخه په درنښت غوښتنه کوم چې ټول لمنلېکونه دې په ډیرځیر ولولي ځکه دغه لمنلیکونه پر متن پخه رڼا اچوي. واسيلي میتروخين په متن کې دننه یو شمیر نومونه کټ مټ هاغسې لېکلي دي چې په لاسوندونو کې لېکل شوي دي خو د هغو د لا روښانونو لپاره يې په لمنلېک کې یا لېکوال او یا مصححانو شرح ورکړلې ده. د لمنلېک په هغو ځایونو کې چې تاسو [د مصحح یادښت: څرگنده نه شوه] و گورئ ، ددې مانا ښندي چې یا په لاسوند کې [کوډ نوم دی] او یا مصحح د هغه په څرگندونې نه دی بریالی شوی.

د واسيلي ميروخين د لېکنې په لمنلېک کې ټولې لېکنې يا د ليکوال او يا د مصحح دي او زه [ژباړونکی] پکي هېڅ ډول گډون نه لرم. ما يوازې تر وسه وسه هڅه کړې چې پرته له کَمونې يا زيادښته ، اصل متن کټ مټ په ډير ځير او امانت را وژباړم .

رحمت آريا

دسامبر ۲۰۰۸

فعاله اقدامات

ټول حقایق له دریو پراوونوڅخه تیرېږي : لومړی پرې ملنډې وهل کیږي ، دویم له توند مخالفت سره مخامخ کیږي او دریم ، د څرگند حقیقت په توگه منل کیږي ..... شوپنهاور[1]

په ۱۹۹۲ ز کال کې د شوروي د سترواکۍ د نړیدا د شپو ورځو په شنو لوڅرو کې د [واسیلي میتروخین] 2] په نامه د کي جي بي [3] یوه مأمور د استونیا[4] د تالین [5] په ښار کې غوښتل د امریکا د متحده ایالاتو سفارت ته پناه یوسي. هغه څرگنده کړه چې د دولس کالو په اوږدو کې یې د کي جي بي د لاسوندونو له پټ آرشیف څخه ۲۵۰۰۰ لاسوند پانې په پټه کاپي کړي دي. نوموړي دغه یادښتونه په خپلو کالیو ، بوټانو کې او د دروازو له لارې له ودانۍ څخه د باندې را ایستلي او په وسپنیزو کانتینرونو[6] کې یې د خپل کلیوالي کور په یوه گوت کې تر خاورو لاندې ښخ کړي ول. له هغه وروسته د شوروي گڼ شمیر جاسوسانو او په څارگرو څانگو پورې نورو اړوندو کسانو جعلی یا بیکاره لاسوندونه د لویدیځو هیوادونو څارگرو څانگو ته وړاندې کړل او سي آی ای ټول را ټول کړل. سي آی ای میتروخین دوه ځله رد کړ .

په پای کې میتروخین د خپل کار له ارزښت څخه د بریتانیې د څارگرې څانگې زړه او ډاډ تر لاسه کړ. هغه دغې څارگرې څانگې ته دغه لاسوندونه په دغه اړ(شرط) ورکړل چې په بدل کې یې په انگلستان کې ورته د استوگنې حق ورکړل شي. کله چې میتروخین په خپل نوي هېواد کې استوگن شو هغه د [توري او ډال] 7] تر نامه لاندې د کتاب په لېکلو پیل وکړ [: د میتروخین آرشیف او د کي جي بي تاریخ. د بریتانیې د څارگرۍ د تاریخ د نومیالي لیکوال ، کریستوفر اندریو [8] په مرسته .] ددې ترڅنگ میتروخین د سرې جگړې د تاریخ د نړیوالې پروژې[9] په همکارۍ چې په واشنګتن ډي سي کې د پوهانو لپاره د وودرو ویلسن د نړیوال مرکز[10] په مرسته کار کوي یو شمیر مونو گرافونه ولیکل.

د کي جي بي د لاسوندونو پر دغه عینکي آرشیف ټولونکي د آپرینونو او شاباشونو وریا و وریدله چې د خپل سر په بیه ، د بندي کېدلو او ان د مرگ په گواښ یې د کي جي بي د پټو لاسوندونو له ارزښته ډکه بې بیې پانگه چې ساری یې مخکې نه وو لېدل شوی د باندې را و ایستله. د میتروخین د را پارېدنې لامل څه وو؟ ځواب څرگند او ساده دی، هغه نور نه شوی کولای په افغانستان کې د ځمکسوځونې [11] هغه تگلاره نوره و زغمي چې د شوروي د پوځ په لاس په دغه ناورین ځپلي هیواد کې تر سره کېدله او پریکړه یې وکړه له دغې دندې څخه نور لاس پر سر شي. تر دغه دمه د هغه وروستنی کار د [کي جي بي په افغانستان کې] 12] یوه څیړنیزه لېکنه ده ، (۴۰ شمیره څیړنیزه لېکنه) چې د وودرو ویلسن د مرکز[13] لخوا په ۲۰۰۲ ز کال کې خپره شوې او ښایي د میتروخین د کار بنسټیزه برخه وي.

میتروخین لیکي چې د [فعالو اقداماتو] 14] گڼه یا اصطلاح څرنگه چې د شوروي په څارگرو څانگو کې تعریف شوې کټ مټ د سي آی ای د ورځنیو خبرو اترو د (تورو عملیاتو) 15] اصطلاح ته ورته او له هغې سره برابره ده. په افغانستان کې د شوروي د فعاله اقداماتو په ډله کې دغو کړو وړو برخه درلودله : د مجاهدینو په ډلو کې مجاهدو

هملاسو اود هغوی د ملگرو گومارنه ، د مشرانو او نومیالیو کسانو وژنه ، اور اچونه ، د خوراکي توکو د زیرمو زهری کول ، اله گوله او سبوتاژ، په ډلو کې د خپلو جاسوسانو ننه ایستنه ، بدې ورکول ، د ویرې او گواښ شیندل ، د کودتاگانو لپاره لاره هوارول، د وسلو ویشنه او د پروپاگنډ او غلطو مالوماتو د خپراوي په گډون د ولسي وگړو او د مقاومت د ډلو پر وړاندې د نورو ترهگریزو کړو وړو بې بدیلې چال چلند . د کي جي بي د بهرنۍ څارگرۍ د لومړي لوی ریاست د (ایس[16]) څانگې [ایف سي ډي] ته د سپارل شوې دندې موخه دا وه چې د مقاومت د ډلو هغه بولندویان چې اغیزمن دښمن بلل کېدل ، ځانته را وگوماري، یا یې گونبې ته کړي او یا یې له منځه یوسي او ریاست دغه دنده تر سره کړه. (وگورئ : کي جي بي په افغانستان کې ، ۴۰ شمیره مقاله ، واسيلي میتروخین ، ۲۰۰۲ ، پ ۱۴۳-۱۴۲) [17]. د ۱۹۸۰ ز کال په لومړیو کې د ترهگرو د مخنیوي عملیاتو ته ټینګه اوږه ورکړل شوه او شورویانو لا له مخکې د مقاومت د ډلو په منځ کې د خپلو ایجنټانو پراخه ځاله غوړلې وه. له ۱۹۸۰ ز کال وروسته خاد[18] او کي جي بي دواړو د مقاومت په ډلو کې دننه د ډله ییز دښمنیو او یا له پاکستانه د وسلو د ویش له رښتوني یا گوماني ونډې څخه د بې برخې شویو او نومیالو یا ناهیلو شویو بولندویانو له نومیدۍ څخه په گټه اخیستنې په کلکه هڅه وکړه چې د مقاومت د ډلو بولندویان ځانته را واړوي. یوله دغو بېلگو څخه چې د شوروي د گټو لپاره په لاره واچول شوه د سیالو مشرانو ترمنځ د ترخې شخړې اود دښمنۍ د تخمونو کرل ول. شوروي د گوندونو تر منځ له شخړو اوخړنج (بې اتفاقیو) څخه گټه واخیستله ؛ یوه خوا به یې د بدې ، پیسو او وسلو په ورکولو ځانته را وگومارله او سیال لوري ته به یې په دوه وو پښو دروله. (وگورئ: افغانستان، ستره لوبه ، بیا کتنه شوې ، ۱۹۹۰ ز کال ، اصلاح او زیاتونه روزاني کلاس پ. ۴۲۱) . [19]

په ۱۹۸۲ ز کال کې د مسکود [بالاشیخا] [20] په سیمه کې د افغانستان لپاره یو روزنیز مرکز جوړ شو؛ د اتم ریاست یو افسر، ډگروال وي . کیکوت [21] په دې وگومارل شو چې د افغانستان د جگړې په سره تناره کې اوپه هغه کې د ترهگرۍ د سرته رسولو د څرنگوالي په پام کې نیولوسره دې ، په لبنان کې د فسطیني کډوالو د کمپونو پرضد د اسرائیلو له تر سره شویو تجربو څخه په گټه اخیستنې او هم د منځنۍ آسیا په جمهوریتونو کې د مقاومت د غړو پر وړاندې د پېړیو پېړیو تجربو پر بنسټ دې، د سبوتاژ د رامنځته کولو، د مخبرانو د گومارلو او راخپلولو روزینز نصاب جوړ کړي. د څارگرو کار کوونکو په منځ کې ۳۱۵ ایجنټان او ۲۵۰ تنه زده کوونکي ول. دغې ډلې د ختیځو توکمونو له توکمیزو مشرانو او همدارنگه د سالنگ د لویې لارې په اوږدو کې د میشتو وگړو له مشرانو سره چې د کابل د نسلوونکي لارې لپاره ستر خنډونه گڼل کېدل، اړیکي ټینګ کړل. هغو توکمونو او کلیو چې همکارۍ ته زړه ښه کاوه د همکارۍ د ونډې په کچه پنځول کېدل. ددغو پنځونو یوه بېلگه د ۱۹۸۲ ز کال د دسامبر په مېاشت کې د ننگرهار په ولایت کې له شینوارو سره یو تړون وو. دغه توکم د پاکستان پولې ته نېرډې په افغان خاوره کې د کابل ډیپیناورد لویې لارې د غاړې په یوې برخې کې پروت دی. د تړون پر بنسټ کي جي بي ۱۰۰۰ تنو توکمیزو کسانو ته دهر تن پر سرد مېاشتي ۳۰۰۰ افغانۍ ومنلې چې ددغې مهمې لویې لارې ساتنه وکړي. پلان دا وو چې پولې

ته نيرېدې توکمونو ځانته د مليشاوو په توگه را و گوماري او موخه دا وه چې له يوې خوا پوله بنده کړي او له بلې خوا د مقاومت ډلې له هغه ځايه ونه شي کولای ځانونه د دولت پر وړاندې را سمبال کړي . خو ډيرې دغسې تړونونه بريالي را ونه ختل وگورئ : افغانستان ، د شوروي د نيواک پينځه لومړي کلونه ، ج. بروس امستوتز ، ۱۹۸۶ پ . ۲۹۰ ◆ (۲۹۱) [22]. دغو توکمونو اکثراً وختونه د مقاومت د ډلو د ملاتړ تر څنگ له کي جي بي او د افغانستان د ډيموکرايټک جمهوريت له ايجنټانو څخه پيسې او وسلې تر لاسه کولې. د مخبرانو پينځلس ډلې چې ټول ټال ۴۵۵ تنه کيدل د ځانگړو يا خاصو دندو د ترسره کولو لپاره گومارل شوي ول (وگورئ : کي جي بي په افغانستان کې ، مقاله ۴۰ ، واسيلي ميټروخين ، ۲۰۰۲ ، پ. ۱۴۲) [23]. څارگرو څانگو داسې سوري او لارې وموندلې چې له لارې يې کولای شواى د افغان مقاومت منځ ته ور ننوځي. د مقاومت په زړه کې د کي جي بي د څارگرو تر ټولو اغيزمنه کودتا د ټولې جگړې په اوږدو کې له احمدشاه مسعود سره د اړيکو ټينگول او ساتل ول. (وگورئ : افغانستان ، د شوروي د ترهگرۍ د دور پای ، بروس ريچاردسن ، ۱۹۹۸ پ. ۲۵-۲۹ : [24] [تراژيډيا اي دوبلست افغانا ◆] د افغانانو غميزه او زړورتيا - ژ [الکساندر ليخوفسکي ، ۲۰۰۴ ، ۶۳۰ ◆ ۶۵۴ : افغانستان ، سياسي اخلاقي ضعف او بهرنۍ لاسوهنې ، ډاکټر نبي مصداق ، ۲۰۰۶ پ. ۲۱۲) . [25]

خو د جاسوسانو او مخبرانو د استخدام هره لړۍ بريالۍ نه ختله. د هغو کسانو پر وړاندې ، " فعاله اقدامات" تر لاس لاندې ونيول شول چې د جاسوسۍ له استخدام سره يې مقاومت ښوده هغوی يا د خپلې ډلې په منځ کې يا اعتبار کېدل اويا رټل کېدل که له دغو ښو يوه يې پر ځای نه موبستله نو د شوروي د يرغل پر وړاندې د اغيزمن پوځي دښمن په توگه په پام کې نيول کېده. د " بيل يې کره بيا يې ايل کره" [26] د ستراتيژۍ تر رڼا لاندې ډيرې هڅې تر لاس لاندې ونيول شوې چې تر ټولو ستر او اغيزمن جنگيالي د يو بل پر وړاندې راپاڅوي او له يو بل سره وجنگول شي. کې جي بي د اسلامي گوند د مشر گلبدین حکمتيار د بې اعتباره کولو او بې اغيزې کولو لپاره (چې تر ټولو ستر او اغيزمن دښمن او جنگيالی يې باله) د همدغه گوند د يوه مورچل يوه بولندوی ته د گلبدین حکمتيار له نامه يو جعلي لېک جوړ کړی وو؛ " لېک " د پاکستاني ورځپاڼو له يوې مناسبې مقالې سره مل وو چې په هغه کې يې حکمتيار، د مجاهدينود ډلو د مشرتابه او د هغوی د پاکستاني چارواکو په سترگو کې د يوه بې لاري مشر په توگه بې اعتباره کاوه. په ورځپاڼه کې د همدغه لېک د ملاتړ لپاره يوه مقاله د کې جي بي د (فعال اقداماتو) د عملياتو د يوې برخې تر سيوري لاندې په پاکستان کې د کي جي بي د جاسوسانو له خوا خپره شوې وه . په همدې وخت کې د کي جي بي يوه بله قلابي چلوټه د افغانستان د اسلامي گوند د يوه بې نومه غړي له پلوه د محمد نبي په مرکزي دفتر کې د يوه لېک پرې اېښودنه وه. لېک محمد نبي ته خبرداری ورکاوه چې " حکمتيار ستا د وژلو پرېکړه کړې ده". د کي جي بي د غلطو مالوماتو د خپراوي کارپوهانو او ډنډوره چيانو گنگوسې خپرې کړې چې گڼې حکمتيار په کابل پوهنتون کې د خپلې زده کړې په موده کې د ښځو پر مخونو تيزاب ور شپندلي ول. د مسکو له ستوني را پورته کېدونکي گډوله غږ [حقيقت او درواغ] د کي جي بي د غلطو مالوماتو د خپراوي له ماشينه راوتلي

دي اوغلط مالومات يې د حقايقو په جامو کې خپاره کړي دي. (وگورئ: لوی دشمن، د سي آی او اې او کې جي بي د خپل منځي لوبو کيسې، [ميلت بيردڼ او جيمز ريزن، ۲۰۰۳ پ. ۲۳۶]. [27] هغو اينجتانو چې د هېواد پالو کېدوالو د کميټې [28] تر سيوري لاندې يې ژوند کاوه په زرگونو تبليغاتي پانې وويشلې او په هغو کې يې محمد نبي او حکمتيار دواړه په دې تورن کړل چې د افغان ولس د گټو پر وړاندې له اسلامي په شاتگپالو او ارتجاعی رژيمونو سره لاس لري. (وگورئ: کي جي بي په افغانستان کې، واسيلي ميتروخين، ۲۰۰۲، پ. ۱۴۲، [29] دغه له ۱۷۲ پاڼو را جوړ لاسوند خپرونکو ته د جگړې په اوږدو کې د شوروي د څارگرو څانگو د کورنيو کړيو کره وړه اود يوې لسيزې جگړې د اوږدوالي د اغيزو په تړاو پريمانه تشریحات په لاس ورکوي. خو دلته مو مخکې له مخکې يوه شي ته پام اوسه. ددغه لاسوند تشریحات ډير پراخه او ستومانه کوونکي دي او د لاسوند په هېڅ يوې گوښې کې د هغه سرې په اړه چې لويديځ يې (د گوريلايي جگړو ځلانده ستراتيژيست) [30] بولي او گني د افغان له خاورې يې په يوازې سر د شوروي پياوړی څلويښتم لښکر وايست، يادونه نه ده شوی.... احمد شاه مسعود څنگه کيدای شي او څنگه ممکنه ده چې په دغسې يوه لاسوند کې د احمدشاه مسعود په شان دې د يوه پيژندل شوي سرې نوم چې ددغه لاسوند يوه بشپړه وونکې برخه گڼل کېږي ورک وي؟ په دغه اړه دوه انگيرنې را برسره کېږي: لومړی دا چې پر مسعود ځکه دومره پاملرنه نه ده شوې چې نوموړی له ۱۹۸۰ زکال راهيسې د خپلو روسي او شوروي ولينعمتانو تر فرمان لاندې وو او له دې امله (د فعاله اقداماتو عملياتولړۍ) هېڅکله د هغه پرضد نه ده پلې شوې. دويم، ميتروخين د خپلو ټولو مالوماتو ټولگه په هاغه لومړي سر کې د انگليس څارگرې ادارې (ايم آی ۶) [31] ته وسپارله. ټول پوهيږي چې (ايم آی ۶) له پخوا له مسعود سره مينه او پټپټيانې درلود او د هغه ملاتړ يې کاوه. (ايم آی ۶)، (بي بي سي)، (خبريال او ليکوال "سنديگال") [32] او (آی ټی ان) [33] د يوې دسيسې په را جوړولو غوښتل د خپلو خوښو تر رڼا لاندې يو تبليغاتي مستند فلم د (افغانستان د تيسټو) [34] په نامه جوړ کړي (وگورئ: افغانستان، سياسي اخلاقي ضعف او بهرنۍ لاسوهنې، داکټر نبي مصداق، ۲۰۰۶ پ. ۳۳۰ شميره [35]). [جنرال اختر "دهغه افغان په تړاو چې نه يې غوښتل جگړه وکړي"، ژور شک درلود. هغه پوهېده چې د "ايم آی ۶" ايجنټان د خبريال تر څادر لاندې د مسعود لپاره د پروپاگند د ماشين يوه برخه ول" (وگورئ: د چارلي ويلسن جگړه، جيورج کريلي، ۲۰۰۳، پ ۱۹۸). [36]

دغه انگيرنه په بشپړ ډول معقوله بريښي چې (ايم آی ۶) د مسعود د ساتنې لپاره د ميتروخين لاسوندونه چان/اصلاح کړي دي، سي آی اې له ډيرو پخوا وختونو پوهېدله چې مسعود په افغانستان کې د (ايم آی ۶) سرې دی او هېڅ شک نسته چې دغه ليد د هغوی د نيکونوله مرژواندې پښتني ضد تگلارې سره غاړه غړي کېږي. حقيقت دا دی چې ددغو دواړو انگيرنو يو ځای کول موږ د ژورې رښتيا هغه تل ته بيایي چې د مسعود د استخدام او له گوت نيونو او شننو څخه د هغه ساتنه دواړه د بریتانیا د (ايم آی ۶) يوه ماره ده.

بروس گ. ريجارډسن

د گوند بنسټ اېښودنه

افغانستان د يوه ډير اړين (مهم) ستراتيژيک ځای ځايگي څښتن دی. دغه هيواد له شوروي اتحاد سره اوږده پوله لري. په پخوا وختونو کې دغه پوله د وگړو پرمخ د تگ راتگ لپاره آزاده وه او په پايله کې ولسونه له يوبل سره گډ شول.

په منځنۍ آسيا کې د بلشويک د رژيم له ټينگيدا وروسته ددغه آسانه او آزاده تگ راتگ مخه ونيول شوه او د نوي رژيم څرگند دښمنان دې ته اړ شول چې گاونډی هېواد افغانستان ته کډه شي. د هغوی ټوليزه شميره اوس څه ناڅه د ۷۵۰،۰۰۰ تاجيکانو، وزبکانو، تورکمنانو او قرغيزيانو زوزات (نسل) جوړوي چې پلرونه يې د بلشويک د رژيم د ناتار له امله افغانستان ته راکډه شوي ول او اوس په افغانستان کې ژوند کوي.

افغانستان لومړنی هيواد وو چې په روسيه کې يې نوی رامنځ ته شوی رژيم په رسميت وپيژانده او په دوديز ډول د روسيې يو ملگری هيواد بلل کېږي. ددغه هيواد د ژوندانه په ټولو اړخونو کې د شوروي اتحاد د سوسياليستي جمهوريتونو اغيزې په پراخه ډول لېدل کېږي. د افغانستان هېڅ پاچا ان داؤد [37] د شمالي هيوالا له خوښې او گټې پرته، د هېڅ ډول جدي گام اوچتولو ته لاس پورې نه کړ.

خو کله چې داؤد د خپل گوند بنسټ اېښودنې ته ملا را وتړله نو کي جي بي دغه گام کمونستانو ته د يوه جدي گواښ په توگه ولېد. داسې انگيرل کېدله چې گڼې داؤد به د ايران بيلگه تر لاس لاندې ونيسي او پر سياسي گوندونه به بنديزونه ولگوي. [چيکا] [38] د دولت پر هر گام ژوره څارنه درلودله او له نورو هيوادونوسره د نيژدې اړيکو په راتينگولو کې يې خنډونه رامنځته کول. په ځانگړې توگه [چيکا] د ايران له هغه پلان سره مخالفت وښود چې په افغانستان کې د ريل لومړۍ پټلۍ جوړه کړي او هم يې د امريکا د هغه پلان مخه ونيوله چې غوښتل يې د او سپنې د ويلي کولو د بټۍ څو ځالگۍ جوړې کړي او هم يې د هغه پلان مخې ته سترې ډبرې کيښودلې چې د روغتونونو د جوړولو له لارې يې وگړو ته روغتيايي آسانتياوې برابرولې.

[چيکا] په هيواد کې د پياوړو ايجنټانو ځالگۍ درلودله او د هغوی له لارې د بيلابيلو سياسي کړيو له اکر وکر (حالت) څخه په ټينگه خبره وه، په ژوره توگه يې ځانته په سياسي لړيو کې لاره موندله او په دې يې لاس بر وو چې د سيمه ييزو خدماتي څانگو له لارې خپلې هڅې پر بهرنيو د هدف وړ سازمانونو نيغې کړي او د ددغو سازمانونو پام له شوروي پالو کسانو څخه بل لورې ته را واړوي.

د کي جي بي يوشمير ايجنټان د مارکسيسزم ليننيسزم پلويان شول او يو شمير يې د ارگانونو په مرسته په نړيوال کمونيست او کارگري غورځنگ کې فعال شول. له دغسې ايجنټانو څخه يو يې نور محمد تره کی [39] وو. هغه په ۱۹۵۱ ز کال کې ايجنټ شو او په کابل کې د کي جي بي د ميشتې څانگې [40] له دغو غړيو سره په اړيکه کې وو:

سگادييف [41]، كوزولوف [42]، فيدوسييف [43]، سپيريديونوف [44]، كوسترومين [45]، كوزيريف [46]، اي وي پيتروف [47]. له كار پوهيزه اړخه تره كى يو خبريال او لېكوال وو .

بل ايجنټ د(مريد) په پورني (مستعار) نامه ببرك كارمل وو چې له "مخموى" [48]، "اكبر" او "خوما" [49] سره يې يو ځاى په ۱۹۵۷ زكال كې د پرچم (بيرغ) [50] په نوم د يوې ليننيستي - كمونيستي ډلې بنسټ كښيښود. د ۱۹۶۲ ز كال په وروستيو كې ببرك او تره كى له يو بل سره وپيژندل شول. په هغه وخت كې تره كى په يوازې سر كار كاوه او هيڅ ملگري يې نه درلودل. له هغه وروسته حفيظ الله امين ور سره يو ځاى شو او له هغه سره يې يوځاى د خلق په نامه د يوې ماركسيستي ډلې بنسټ كښيښود. دغه دواړه ډلې سره يو ځاى كړاى شوى او په ۱۹۶۵ زكال كې د افغانستان د خلق ډيموكراتيك گوند ترې جوړ شو. د هغوى ټوله شميره له درې سوو تنو څخه پورته نه وه. له دريالس تنو څخه جوړه يوه مركزي كمېټه او د پينځو تنو يوه سياسي بيرو يې جوړه كړه. تره كى د افغانستان د خلق ډيموكراتيك گوند د مركزي كمېټې لومړى سكرتر او ببرك يې مرستيال وټاكل شول. دغه يوه ځاى كېدنه په خپه او تومنه كې يوه ارگانكي يوځاى كېدنه نه وه. دواړو ډلو په هاغه لومړي سر كې د مسكو تابعيت او لارښوونو ته غاړه كښيښودله. د ببرك پلويان پرچميان او د تره كى خلكيان بلل كېدل .

تره كى د شوروي اتحاد د كمونيست گوند د مركزي كمېټې د نړيوالو اړيكو د څانگې له پلوه مسكو ته وبلل شو. هغه ته د نړيوالو اړيكو د مشر [باريس] پونومارييف [51] او د څانگې د نورو غړو له پلوه ښه راغلاست وويل شو .

هغه ته لارښوونه وشوه چې په خپل گوند كې دې تر هغه مهاله په ډير ځير خپل كار سرته ورسوي چې د چارواكو له پلوه د گوند د رسمي فعاليت په اړه ورته اجازه نه وي ورکړل شوي او په غير قانوني اړوكر(حالت) كې دې خپله ټوله هڅه د گوند د ډيرو اړينو څانگو په جوړولو را ټوله كړي. همداشان هغه ته لارښوونه وشوه چې د يوه مخور رئيس په نامه دې د يوې ورځپاڼې خپراوي ته ملا وتړي ، په دې مانا چې ځانته د ډوډۍ موندلو لاره ومومي ، او په دې توگه د چارواكو د سترگو په وړاندې كولاى شي د خپل عايد سرچينه او لاره څرگنده كړي. د مسكوپه غونډو كې د افغانستان د خلق ډيموكراتيك گوند پر پروگرام ، تگلارې ، قانون او مالي اړخونو خبرې وشوې. هغه د ستالين [52] له هغو لارښوونو سره هم آشنا كړاى شو چې د اندونيزيا د كمونيست گوند سكرتر جنرال ايديت [53] ته يې كړې وې.

تره كى په مسكو كې د كمونيست گوند د مركزي كمېټې پر فعالينو ښې اغيزې وشيندلې. هغه بېرکى (جدي) او د خپل گوند د مشرتابه د دريغ د پرمخ بيولو لپاره چمتو ښكاریده. تره كى د شوروي اتحاد مركزي كمېټې ته د افغانستان د خلق ډيموكراتيك گوند د مشرتابه د يوه تن وزبک توکمي غړي [بادشي] [54] [بدخشي] [ژ] وړاندیز وړاندې كړ چې په افغاني توركمنستان كې دې د [تم؟] [ښايي] ستم وي [ژ] په ځانگړې توگه د وزبكو له ناخوښيو څخه په گټه اخيستني د دولت پر وړاندې وسله وال پاڅون ته لاس واچول شي. د شوروي اتحاد د كمونيست گوند

مرکزي کمیټې ددغسې یوه گام اوچتونه له بېرې ډک یو گام و باله. وروسته تره کي د خپل مرستیال ببرک په اړه شک څرگند کړ او ټینگار یې وکړ چې ببرک د افغان دولت له څارگری. ❖ ضد څانگې سره اړیکه لري. د تره کي شک ددغه حقیقت پر ستنې ولاړ وو چې ببرک په ۱۹۵۲ زکال کې لومړنی سیاسي بندي وو چې خوشې شو. په کابل کې د شوروي څارگرې میشتې څانگې دغسې تورونه وغندل او څرگنده یې کړه چې دغسې گنګوسې د [تره کي] د سیالانو د بې اعتباره کولو لپاره را پارول کېږي او هڅه کېږي چې د افغانستان د خلق ډیموکراتیک گوند د لېکو په منځ کې د بې اعتبارۍ او پر یو بل د نه ډاډ کولو چاپیریال رامنځته او گوند د بیلټون له کرښې سره مخامخ کړي .

کله چې تره کی د گوند د سکرتر جنرال په توگه و ټاکل شو، کي جي بي د شوروي اتحاد د کمونیست گوند مرکزي کمیټې ته خبر ورکړ چې دغه څانگه به تره کي ته د خپلو ایجنټانو د لیرلو لړۍ ودروي او زیاته یې کړه " که اکر وکر ډیر خراب شي او اړینه وگڼل شي نو په هاغه وخت کې به خپل پټ ایجنټان ور ولېږي چې له تره کي سره اړیکه ټینګه کړي او گوند ته به یې اړونده سیاسي مرسته ورکړي چې په دې توگه به کي جي بي په ډیر پام او احتیاط له هغه سره اړیکه ټینګه وساتي." د مرکزي کمیټې د نړیوالو اړیکو د څانگې مشر آی وي میلونوف کي جي بي ته په ځواب کې وویل چې سوسلوف [55]، پونیماریف او اندروپوف [1] د کي جي بي لېک ولوست او د ۱۹۶۵ ز کال د فبرورۍ پر اتلسمه نېټه یې ومنله چې کي جي بي دې له تره کي سره د گوند په اړه خپلې پټې اړیکې په وړاندیز شوي ډول ټینګې وساتي. تره کي ته د کمونیست گوند د مرکزي کمیټې د نړیوالو اړیکو د څانگې له پلوه وویل شول چې [ته] باید ووايي چې [ته] د افغان ❖ شوروي د ملګرتابه د ټولنې او د شوروي د لېکوالانو له پلوه مسکو ته د سفر لپاره رابلل شوی یې. تره کي کله چې له سر وزیر میوندوال [56] سره ولېدل نو هغه ته یې وویل چې دولت دې له کین اړخو څخه نه باید ویره ولري او غټه ویره له ښي لاسو او ارتجاعیونو څخه را کټېږي چې د واکمنۍ د نیولو موخه لري.

د افغانستان د خلق ډیموکراتیک گوند مالي لگښت د شوروي اتحاد د کمونیست گوند د مرکزي کمیټې له پلوه ورکول کېده. ددغه گوند د ورځپانې لگښت هم له همدغې لارې برابرېده.

د ۱۹۶۵ ز کال د اپریل په مېاشت کې د خلق د ورځپانې خپرونې پیل شوې. په ۱۹۶۵ ز کال کې پینځوس زره افغانۍ ، تره کي ته په ولسي جرگه (ولسي شوری) کې د ټاکنو د کمپاین لپاره ورکړل شوې. تره کي [د شوروي له څارگرې ❖ ژ] میشتې څانگې څخه وغوښتل چې هغه ته دې په ورځپاڼه کې د نظریاتو د لېکلو د څرنگوالي په اړه لارښوونه وشي.

له څارگرې میشتې څانگې سره د تره کي غونډې یا د یوه پټ مأمور په موټر کې تر سره کېدلې او یا به پټ مأمور تره کی په پټه خپل موټر کې خپل کور ته راووست او غونډه به هلته تر سره کېدله.

هغه ته په مېاشت کې د ۱۸۰ روپلو په اندازه پيسې چې د هغه وخت له څلورو زرو افغانيو سره برابرې وې د ډوډۍ د مدد معاش په توگه ورکول کېدلې.

د ۱۹۶۶ز کال د دسامبر په ۱۷ نېټه ميلانوف او سپيرېدونوف [57] له تره کي سره د چال چلند او د ترلاس لاندې نيولو په تړاويوه غونډه ونيوله . هغه ته لارښوونه وشوه چې محرميت دې په کلکه په پام کې ونيسي او د افغانستان د خلق ډيموکراتيک گوند له مشرتابه سره دې کار دومره په پټه تر سره شي چې (دولتي) چارواکي دې يوازې او يوازې پر څو تنو لکه تره کي او کارمل خبروي. همدارنگه که د ولت د گوند لوړپوړي چارواکي وپيژني او يا ونيسي نو په بدل کې دې د گوند نور لوړ پوړي غړي د هغوی د ځای نيونکو په توگه وروزي. تره کي ته بايد وويل شي چې " د دواړو هېوادونو د اړيکو او په هيواد کې د روان اکر وکر په پام کې نيولو سره دې د ژوند يوه ليبرال ډيموکراته منځلارې ژوند بڼه غوره کړي چې په ترڅ کې يې د کيڼ لاسو فعالينو ملاتړ تر څنگ ولري. په دې ډول به د ډيموکراتيک غورځنگ د پرمختگ او ودې لپاره بنسټ جوړ شي او د افغانستان د خلق ډيموکراتيک گوند چال چلند او عملي فعاليتونو به پرمهدهغې ستنې را ولاړ وي. د همدغې موخې د ترلاسه کولو لپاره اړينه بريښي چې د قانوني فعاليت د امکاناتو د ترلاسه کولو لپاره هم لاره هواره شي ، په ځانگړې توگه د پوهنتون د زده کوونکو او ځوانانو، سودا گريزې او نورې ټولنې دې جوړې شي. تره کي ته بايد وړاندیز وشي چې د خپل گوند په کاري برخو پورې اړوند د ميشټې څارگرې څانگې له لارې دې د (پروبلیمې میرای سوخياليزما) [58] مجلې دې تر لاسه کړي. ميلانوف زياته کړه چې د گوند د ورځپاڼې پروگرام (خلق) چې اوس پر مخ روان دی ، سم نه دی او بې ځايه دی. تره کي د ببرک پر وړاندې له ځانه غير ضروري بې حوصلگي څرگندوي او بېرته تشکيلاتي طرحې يې تر لاس لاندې نيولې دي. ميلانوف ، سپريدونوف ته ورغبرگه کړه چې يو شمير نوښتونه دې تر لاس لاندې ونيسي او تره کي ته دې د هغه له شخصي غوښتنو ، نظريو اود هيلو له شتون سره سره، د سلا او مشورو له ورکولو څخه ويره ونه لري. تره کي په خپل وار هغه ته د کتابونو ، د ايران د توده [59] د گوند او نورو په ليرلو کې د ځنډ له کبله له مسکوه خپله ناخوښي څرگنده کړه. " که شوروي ملگري داسي گومان کوي چې په افغانستان کې لا تر اوسه د افغانستان د خلق ډيموکراتيک گوند په شان گوند نه دی پوخ شوی چې په بنسټيز ډول رامنځته شي او کار وکړي ، نو گوند دې منحل او زه به بهر ته لکه هندوستان ، سوريې يا سايلون ته ولاړ سم او ادبي کارونه به پرمخ يوسم ."

خو کله چې تره کي د ۱۹۶۷ ز کال د جنوري په مېاشت کې د (پروبلیم میرای سوخياليزما) د مجلې مصحح ته څارگريز عملياتي لېک وسپاره نوموړي وويل : له چې دې چې د کمونيست او د کارگرانو د گوند له خپريدونکي ارگان سره يې اړيکه ټينگه شوې نو دا اړيکه په حقيقت کې د افغانستان د خلق ډيموکراتيک گوند په رسميت پيژندلو ته نغوته کوي . ميشټې څارگريزې څانگې [60] له تره کي څخه غوښتنه وکړه چې د جاسوسۍ يو شمير فعاليتونه دې پلي کړي. هغه د هېواد د روان اکروکر او د [پښتو] [61]، د افغان پوځ او دولت په اړه مالومات ورکړل .

تره کي کي جي بي ته د ځانگړو کسانو په اړوند مالومات ورکول او د هغه په مرسته نوي ايډنټان وگومارل شول. د هغه له لارې د ۱۹۶۷ ز کال د فبروري د مېاشتې پر ۲۱ نېټه په کابل کې د چين د سفارت د ودانۍ مخې ته د چين د بيلتون پاروونکو کړونو په غبرگون کې لاريون تر سره شو، د چين سفارت ته د کار گرانو له پلوه د گوتنيونو او احتجاج د تيلفونونو لړۍ او د چين ډيموکراټيک افغانستان د دوستانوله اړخه د خنښم لېکونو د لېرلو سمبالول تر لاس لاندې ونيول شول. تره کي په افغانستان کې د هغه د "چينايي" ملگرو په غوښتنې د فبروري د مېاشتې په ۲۲ او ۲۳ نېټې په خپله د چين سفارت ته تيلفون وکړ او خپله خواهينې او خنښم يې ور څرگند کړ. تره کي په همدغې محتوی او متن په خپل کين لاس په پارسي ژبه ليکونه وليکل. د دسامبر د مېاشتې په ۲۳ نېټه د افغانستان د خلق ډيموکراتيک گوند غړی ډاکټر صالح [62] په خپل بايسکل د چين د سفارت د انگرې کتارې ته نيژدې ورغی او نوموړي لېکونه يې ور وشيندل .

تره کي او ببرک په هېڅ ډول دا وړتيا و نه موندله چې په گوند پورې اړوند چارې په گډه او يو ځای پرمخ يوسي. ببرک پر تره کي د بډې د اخيستلو، په امريکايي بانکونو کې د بانکي حسابونو په لرلو، د څلورو موټرو او په پښتو [پښتني-ژ] بانک کې د څلور لکو افغانيو د لرلو توره لگاوه. ميشټې څارگرې ځانگې هماغسې چې مخکې د ببرک ملا ورتړلې وه دا ځل يې له تره کي څخه ملاتړ وکړ. څارگرې ځانگې تره کي ته په ښه سترگه کتل او هغه يې د شوروي سوسيالستي جمهوريتونو رښتونۍ او د زړه له کومې پاليله ملگرۍ گانه چې له هغې سره يې په وجدان او کاريژندنې همکاري وکړه او د امريکا په سفارت کې يې ټولې ورسپارل شوې دندې د محرميت د ټولو اصولو په پام کې نيولو په ځير تر سره کړې. خو تره کي د يوه ځانگړي سړي په توگه، پيچلی او له اروپيچه (تنقاضه) ډک شخصيت درلود. هغه په بورنونکې توگه منځتشی سړی وو، ډيرې وختونه به د هغه په اړه ډيرې منفي ټوکې جوړېدلې او داسې ښکارېدلې چې هغه ته ډيرې سترگې اوښتې وې. دغې ځانگړتيا ته هغه وخت د خلکو پام را واوښت چې نوموړي شوروي اتحاد ته سفر وکړ. کېدای شي د تره کي دغه ځانگړتيا يو له هغو لاملونو څخه وي چې د نوموړي آس د افغانستان د خلق ډيموکراتيک گوند د مشرتابه د نورو غړوله آسونو لکه ببرک سره په يوې پوندې کې نه څرېدل او پايله يې دا شوه چې د ۱۹۶۷ ز کال د اگست په مېاشت کې د افغانستان د خلق ډيموکراتيک گوند په دوه وو لويو برخو ووېشل شو. ببرک چې له زده کړو څخه برخمن سړی ښکارېده هڅه وکړه چې د افغانستان د خلق ډيموکراتيک گوند په عملي کار کې د نرمښت له چلونو او تاکتيکونو څخه کار واخلي خو "نور" [تره کي] په خپل چال چلند کې څرگنده کړه چې مسکو د هغه تر شا ولاړ دی او د خپلې نيول شوې لارې او کړنوپه پلي کولو يې ټينگار وکړ. تره کي هغه مهال ډير انديښمن او زړه تنگی شو کله چې په ۱۹۶۸ز کال کې په مسکو کې د کمونيستو ملگرو گوندونو د راتلونکي په اړه د کنفرانس خبر خپر خپور شو او پريکړه وشوه چې د افغانستان د خلق ډيموکراتيک گوند دې را ونه بلل شي. نورمحمد په ډيره ترخه ژبه پرمسکو نيوکه وکړه او ټينگار يې وکړ چې له يوې خوا شورويان هغه ته د

یوه کمونیست په سترگه نه گوري او له بلې خوا په افغانستان کې هغه ته هر څوک پرته له استثناً کمونیست وایي. هغه وانگیرله چې کرملین د افغانستان د خلق ډیموکراتیک گوند سپکاوی کړی دی .

د ۱۹۶۸ز کال په سپتامبر کې مرکز [63] له میشتې څانگې وغوښتل چې تره کی دې د عملیاتي چلونو ، تاکتیکونو او وسایلو له لارې و ازمويي. د ۱۹۷۰ ز کال د اکتوبر د مېاشتې په لومړۍ نېټه تره کی برژنیف [64] ته یو لېک ولېږه او له هغه یې " افغانستان ته د اقتصادي مرستو غوښتنه وکړه او ټینگار یې کړی وو چې په مصرفي توکو لکه بورې او پترولو دې کریدت لیرې کړای شي. هغه وویلې ول چې مور داسې مرستې نه غواړو چې د کارگرې پارکې (طبقي) د پیاوړي کېدلو مخه ونيسي خود موټر په ډول د لوکسو وسایلو لیرنه دې پر هیواد بنده شي ځکه چې د هېواد د واکمنو له پلوه کارول کېږي. " هغه په خپل لېک کې وړاندې ځي او لیکي: " د ملگرو گوندونو په کنفرانس کې و منل شوه چې د سوسیالیست کمپ مرستې دې د نړۍ په هرگوت کې ډیموکراتیکو او پانگوالۍ ضد ځواکونو ته ورکړل شي. هیله لرم چې تاسو په افغانستان کې د افغانستان د خلق ډیموکراتیک گوند فعالیتونو ته چې مارکسیسم-لیننیزم ته پالیاله او د پانگوالۍ او شاتگ پالنې (ارتجاع) پر وړاندې جگړه کوي ، را وړوئ. د افغانستان د خلق ډیموکراتیک گوند د خپل فعالیت له پیله په افغانستان کې د مارکسیسم لیننیزم د ایډیالوژۍ خپرول تر لاس لاندې نیولې دي .

د ۱۹۷۲ ز کال د اکتوبر د مېاشتې پر ۱۷ نېټې تره کی څارگرې مېشتې څانگې ته خبرداری ورکړ چې دا وؤد د کودتا د ترسره کولو تابیا نیولې ده. د ۱۹۷۳ ز کال د مې په مېاشت کې [ظاهرعبدالصمد] [عبدالصمد اظهار ژ] [65] چې جاسوسي نوم یې [فتح خان وو] مېشتې څانگې ته گزارش ورکړ چې دا وؤد کودتا ته چمتو او د کودتا په اړه یې ډیرڅیر او کره مالومات ورکړل. د همدغه کال د جولای په مېاشت کې تره کی په گوتخنډوکې ژبې څرگنده کړه چې که شوروي ملگرو پنځه یا شپږ کاله مخکې د خلقي غړو مخه نه وای نیولای چې په پوځ کې کار وکړي نو ټول هغه افسران چې نن په کودتا کې ښکېل دي ښایي د خلق د ډلې پاخه غړي وای. اوس یوازې په پوځ کې هغه افسران دي چې [خلق] ته لیوالتیا لري. څارگرې څانگې تره کی ته لارښوونه وکړه چې خپل پالیاله او صادق ملگري دي د نوي دولت د لوړو څوکیو نیولو ته را وهڅوي. په ۱۹۷۴ ز کال کې هغه ته د پخوا په شان پینځوس زره افغانۍ ورکول کېدلې .

د افغانستان د خلق ډیموکراتیک گوند په دې بریالی نه شو چې د خلق او پرچم تر منځ پرسیالیو د پای ټکی کنسیردي ، په یو موټي ډول ځان سمبال او په یوه نوم راټول شي. څارگرې څانگې د ډلو ترمنځ دغه ناخوالي یوازې د مشرتابه او د شوروي له پلوه د پیژندلو لپاره تعریف کړه او څرگنده یې کړه چې د گوندي کړیوترمنځ دغه بیلتون هېڅ ډول تړاو له ایډیالوژیکي تضادونو سره نه لري. تره کی د شوروي اتحاد د کمونیست گوند مرکزي کمیټې غیرقاطع دریځ ته هک پک پاتې شو. هغه وویل چې که شوروي اتحاد گومان کوي چې ببرک رښتیا وایي نو تاسو ماته زما غلطی را څرگنده کړئ. تره کی او ببرک نه باید د شوروي اتحاد د سوسیالیستي جمهوریتونو لپاره کومه ستونزه وي. پخه او

کره خبره دا ده چې په افغانستان کې ډيموکراتيک ځواکونه مخ په ودې دي. خو دغه ځواکونه د شوروي اتحاد د کمونيست گوند هغې کټ مټ مرستې ته اړتيا لري چې په نورو هيوادونو کې يې کمونيستو او ډيموکراتيکو گوندونو ته ورکوي. د شوروي اتحاد د کمونيست گوند له مادي او معنوي مرستې پرته به د افغانستان د کمونيستانو لپاره په نا باوره توگه له کړاوونو ډکه وي چې خپل فعاليتونه پرمخ يوسي حال دا چې شاهي کورنۍ په ټگۍ او چلوټۍ هڅه کوي چې زموږ گوند را درې وړې کړي. " تره کي د [نوي ژوند] تر نامه لاندې يو کتاب وليکه. دا کتاب د [نظر زاده] تر پورني يا مستعار نامه لاندې خپور شو. [د تره د پلار نوم نظر محمد وو ؟] خو د شوروي اتحاد د کمونيست گوند مرکزي کميټې ميشتې څارگرې څانگې ته لارښوونه وکړه چې په افغانستان کې د جمهوريت له رامنځته کېدلو وروسته په کيڼ غورځنگ کې د بېرک دريځ او واک مخ په ودې دی نو ښه به دا وي چې دغه کتاب دې په هيواد کې دننه خپور نه شي ځکه دا به د بېرک له ناگنلي (نامطلوبه) غبرگون سره مخامخ شي .

مرکز خپله نظريه په دې را ټوله کړه چې له تره کي او بېرک سره کار وکړي او د ۱۹۷۴ز کال د اکتوبر په ۲۵ نېټه يې دواړو ته د مېشتې څارگرې څانگې له پلوه يو عملياتي لېک [66] ولېږه. د لېک غټ ټکي دا دي : " مشېتې څانگې ته لارښوونه کيږي چې له [مريد] [بېرک] او [نور] [تره کي] سره د خپلو عادي غونډو او خبرو اترو په ترڅ کې پرته له دې چې له مسکو څخه د لارښوونو نوم ورته ورياد کړي په ډير ځير ، هونښيارۍ اود ملگرتوب پا جامو کې ورته وواياست چې زموږ [ميشتې څانگې ؟] د موافقې له اخیستلو پرته هېڅ ډول گام پورته نه کړي ځکه دښمنان به ستاسو د ډلو په منځ کې ستاسو خپل سړی گام د يوې پلمې او يا د روغې جوړې د يوې لارې په توگه وکاروي. [مريد] او [نور] ته دې يو ځل بيا خبردارۍ ورکړل شي چې پر يو بل دې د بريد له کولو څخه ځانونه ليرې و ساتي او پر يو بل دې د جمهوريت ضد فعاليتونو د ترسره کولو تورونه نه لگوي ځکه دا د ارتجاعي ځواکونو په لاس کې د يوې لوبې په توگه لويږي او دا به په خپله په افغانستان کې د ډيموکراتيک غورځنگ د لړۍ په ټپه درېدنې او را نړونې ته لاره پرانيزي. موږ له تاسو غواړو چې موږ ته د تيلگرام د را ليرولو له لارې خبر راکړئ چې تاسو له [مريد] او [نور] سره غونډې و نيولې او خبرې اترې مو ورسره وکړئ ."

د لومړۍ برخې پای

ژباړه : رحمت آريا

دسامبر ۲۰۰۸

[1] دمصحح يادښت: يوري ولاديميروويچ اندروپوف له ۱۹۶۷ تر ۱۹۸۲ ز کلونوپورې کي جي بي مشر وو او بيا د شوروي اتحاد د کمونيست گوند د مرکزي کميټې د ستر سکرترجنرال دريځ ته لوړ شو

[1] Schopenhauer

[نامتوجرمن فیلسوف ۱۷۸۸ د فبروری له ۲۲، ۱۸۶۰ د سپتامبر تر ۲۱ پورې. ژ]

[2] Vasiliy Mitrokhin

[3] KGB

[4] Estonia

[د اروپا شمال ته د بالکان په سیمه کې چې د [ایستی] یا [ایستی وابریک] په نامه هم پیژندل کېږي د فنلند د خلیج په شمال کې د فنلند یو ګاونډی هیواد دی. په ۱۹۴۴ کال کې روسانو د هغه هیواد ونیو خو د ۱۹۹۱ کال د اګست په ۲۰ یې خپله خپلواکي اعلان کړه. د همدغه کال د سپتامبر په ۱۷ د اروپایي ټولنې غړی ومنل شو او بیا د ۲۰۰۴ زکال د مې د مېاشتې له لومړۍ را ورسته د ناټو د ټلوالې غړی هم شو- ژ]

[5] Tallinn

[جرمنیانو، سویډنیانو او ډنمارکیانو [ریوال] بللی او پولنډیانو [ریول] بللی چې د استونیا پلازمېنه او یو له سترو ښارونو څخه دی ډ ژ]

[6] containers

[7] The Sword and the Shield: The Mitrokhin Archive and the Secret History of the KGB

[8] Christopher Andrew

[9] Cold War International History Project

[10] Woodrow Wilson International Center for Scholars, Washington, D.C

[11] scorched earth policy

[12] The KGB in Afghanistan, Working Paper No. 40

[13] Woodrow Wilson Center

[14] active measures

[15] black operations

- [16] Directorate S of the First Chief Directorate (FCD) Of KGB
- [17] The KGB in Afghanistan, Working Paper No. 40, Vasiliy Mitrokhin, 2002, pp.142-143
- [18] KGB/KhAD
- [19] Afghanistan, the Great Game Revisited, 1990, edited by Rosanne Klass, p. 421
- [20] Balashikha
- [Балашиха بالاشيخا]-
- د روسیې د فدراسیون یو ولایت دی چې د مسکو د ختیځ په ۱۶ کیلومتری کې د د سیند پر غاړه پروت دی -
ژباړونکی Pekh-rka River [مسکوپيخورکا]
- [21] Eight Department, Colonel V. Kikot,
- [22] Afghanistan the First Five Years of Soviet Occupation, J. Bruce Amstutz, 1986, pp. 290-291
- [23] The KGB in Afghanistan, Working Paper No. 40, Vasiliy Mitrokhin, 2002, p.142
- [24] Afghanistan, Ending the Reign of Soviet terror, Bruce Richardson, 1998, pp. 25-29:
Tragedia I doblest Afgana, Aleksandr Liakhovskii, 2004, 630-654:
- [25] Afghanistan, Political Frailty and External Interference, Dr. Nabi Misdaq, 2006, p.212).
- [26] divide et impera
- [27] The Main Enemy, The Inside Story of the CIA's Showdown with the KGB, Milt Bearden
and James Risen, 2003, p. 236
- [28] Committee of Patriotic Refugees
- [29] The KGB in Afghanistan, Vasiliy Mitrokhin, 2002, pp. 142-143
- [30] brilliant guerrilla strategist
- [31] MI6

[32] Sandy Gall

[33] ITN

Independent Television News

[خپلواکه تلویزیون خبرونه: د انگلستان یوه تلویزیوني څانگه ده دغه څانگه څلور تلویزیوني څانگې او په انگلستان او ایرلند کې د (آی ان آر) له لارې ۲۵۰ سوداگریزې راډیويي شبکې لري. دغه څانگې په پینګک، برلین، بروسلز، اسرائیلو، جوهانسبرګ، نیویورک، پاریس، سډني او واشنگټن ډی سي کې خپلې څانگې لري] ژباړونکی

[34] the Tito of Afghanistan

[35] Afghanistan, Political Frailty and External Interference, Dr. Nabi Misdaq, 2006, p.330n, no. 16

[36] Charlie Wilson's War, George Crile, 2003, p. 198

[37] د لېکوال یادښت: سردار محمد داؤد په ۱۹۷۳ ز کال کې واک تر لاسه کړ

[38] Cheka

چیکا: د شوروي اتحاد لومړنی څارگر مرکز چې وروسته کي جي بي د هغه ځای ناستې شوه

[39] د افغانستان د خلق ډیموکراتیک گوند د خلق د څانگې غړی ، د غوايي له کودتا وروسته ولسمشر او د انقلابي شوری مشر او د افغانستان د ډیموکراتیک جمهوریت سر وزیر. د ۱۹۷۹ز کال د اکتوبر پر ۹ نهمه نېټه اعدام شو.

[40] د لېکوال یادښت : څارگره میشته څانگه د څارگری خدماتو له څانگو څخه یوه څانگه ده چې په بهرنیو هیوادونو کې میشته وي او په ژوره توگه یې خپله بڼه او مخ اړولی وي او څوک پرې نه پوهیږي. دغه څانگه هم له قانوني او هم له غیر قانوني اړخونو څارگری خدمات پرمخ بیایي ، په دې مانا چې یا څارگر مامورین او ایجنټان نه شي کولای خپله اصلي بڼه یا تابعیت پټ کړي او د څارگریزو دندو په اړوند په برالا د خپل هیواد د استازیتوب یو رسمي دنده په غاړه لري او یادا چې څارگر او ایجنټان په بهرنیو هیوادونو کې د جعلی لاسوندونو او کاغذونو په کارولو څارگری دندې پرمخ بیایي. څارگری میشته څانگه د خپل قانون او مقرارتو پربنسټ خپله دنده تره سره کوي. د میشته څانگې غړي خپل څانگری چال چلند او اخلاق لري. دغې څانگې ته د خپل متبوع دولت له پلوه پراخه سیاسي واک په لاس ورکړل شوی دی. دغسې میشته څانگې د پټو لارو چارو او میتودونو په کارولو چې د هغه هیواد قانون منع

کړي دي د تر هدف لاندې هېواد په دولت کې په ډيرو اړينو او مهمو څانگو کې دننه ، په پتوچگرو کې ښکېلې وي .

[41] Sagadiev

[42] Kozlov

[43] Fedoseev

[44] Spiridonov

[45] Kostromin

[46] Kozyrev

[47] A.V.Petrov

[48] د مصحح يادښت کرښه ونه پيژندل شوه

[49] دغه دريواره نومونه په لاسوند کې په همدې ډول لېکل شوي دي (ژ)

[50] د افغانستان د خلق ډيموکرايټک گوند د يوې څانگې نوم دی چې د نورمحمد تره کي پر وړاندې يې د ببرک کارمل ملاتړ کاوه. دغه نوم د پرچم په نامه يوې ورځپاڼې پورې اړه لري چې بنسټ يې په ۱۹۶۸ زکال کې کښيښودل شو او د سليمان لايق له پلوه خپرېده.

[51] [Boris] Ponomarev

[52] د ليکوال يادښت : د ستالين نومياليتوب له نوميکلوتورا [د شوروي اتحاد او ختيځ بلاک د ټلوالې په منځ کې د هغو کسانو نومونه چې کلیدي اداري دريځونه يې درلودل] سره په تړاو کې تاوان نه وو لېدلی. خروسچيف يوازې د سپخيلتيا شپول د گرگر (مستبد) له مخه را پاک کړ او په خپلو کړونو يې په حقيقت کې هغه يې د خپل قبر له آرامځي را وايست. هغه د کرملين ديوال ته نېردي د مرکزي مړيستون په څلورڅنډيزې کې د جرم نورو شريکانو ته نېردي ښخ شو. د گوند په کانگرس کې له گوند څخه د ستالين شننه او اخیستنه يوازې د ستالين پر را شخصيت را څرخېدله نه په ټوليز ډول پر ستالينيزم ؛ داسې قوانين او سيستم را جوړ شو چې په فکري گروهه کې يې د جرړو په ځغولو وده وموندله. د نومنکلاتور په نامه د زيبناک گرو نوې ډله رامنځته شوه. بلشويکي او چيکي څاروي خويه لوټماران ډير سرسخته ول او د واک په راخپلولو او نيولو کې يې ډيره وسه درلودله او د بې دفاع لگښتونو بې ساري استادان ول. د هغوی جنايتکاري ټينگه ، ثابته او په دوی په پورې تړلې ځانگړې ځانگړتيا درلودله چې دغه ناروغي نن د نوي خو د هغوی له پلوه د غوره شوي نسل زړه ته ور القاح کيږي. ستالين په ډيرې هوښيارۍ په لومړي

سر کې دین او دولتي ځواک له یو بل سره یو ځای کړ. دیني ملایان ، څوړوونکي ، ستایونکي ، اټکل کوونکي (پیشگويي کوونکي) ، شکنجه ورکوونکي ، ډمان ، ټوکیان ، بدمعاشان او نورکسان چې مختلفې گروهې یې درلودلې لکه رانده ایمان لرونکي او د دین ته پالیالې ډلې ټول په یوې لېکه کې په را څرگندېدا شول. هغوی ته د لینن [د نړۍ د ستر شیطان] د روڼ اندو نوم ورکړ شو، کټ مټ د سکاټلندي [فري میسن] [؟] پټه نړیواله ډله چې د نړۍ په نیواک کې یوبل ته امرونه او لارښوونې ورکوي - ژ] د ډلې په شان. اوس له دغو ډلو څخه یوازې د [ژوگاشویلي] د آرشیف دوسیې پاتې دي او بس. د دوسیو ټول محتویات له منځه وړل شوي دي. شک اوشوپیان نشته چې ددغو توکو د له منځه وړلو لپاره ښه دلایل ول. نومنکلاتوران د دیکتاتور اړیکو ته درناوی کوي. له انگلستان څخه د [خدای د ستاینو-هکلويا] د غبراتگ نه دی هیر شوی. دغه [هکلويا] کټ مټ د هغې مرغې بچۍ ته ورته وه چې په خپلې هگۍ کې خو د بلې مرغې په ځاله کې وي ، ښایي خدای هم د همدغسې یوه دولت د ساتلو اویاښت لپاره ، هکلوياوې زموږ په خولو کې وچي کړې او هکلويا د ستایونکو له خولو څخه د پردۍ مرغۍ په شان والوتله. دغه ډلې کټ مټ د چپه مارې سرزورې هرځایي ښځې په شان وې چې یو بازاری میړه یې ځانته را وغواړي ، نومنکلاتوران هم خپل خاوند ته را وگرځیدل له هغه یې په موبل او فرنیچرپوښل ښایسته کور تر لاسه کړ ، له هغه یې مینه ، موټر او موټروان تر لاسه کړ. په همداسې یوه وخت کې دوه تنه سرتیري چې په افغانستان کې ژوندي نیول شوي ول له انگلستانه بیرته خپلې ډلې ته وگرځېدل. د همدغۍ مرغۍ د پښو خاپ د شمال په یوې برخې کې ورک شو. کله چې دغه کوکو یا د چنچنې بچۍ د شوروي د جنت په ځاله کې بیرته میشته شوله نو د هرځایي مور سرانښه تنده یې د پانگوالۍ سوځېدونکي دوزخ ته زیاته شوه. هغه را وخوځېدله. د همدغې مرغې له هگۍ څخه زیږېدلې دغه بچۍ نوره یوه عادي هیوادواله نه وه هغه د یوه لوی بانديست او بدمعاش لور وه ، هغه د یوه داږه مار لور وه هغه د " ویښتانو والا" او د " سر خیريلي" لوټمار او بدمعاش لور وه د هغې پر خولې د [واينوويچ] د کوڅه گردو ترمینالوژي وه چې خپل مرشد یې په درنښت یادوو. [ولادیمیر واینوويچ د نومنکلاتورانو " د ویښتانو پر بنسټ " د یو په بل پسې ځای نیوونکو مشرانو د نومونو لږ لېک دی : لینن ، ستالین ، خروشچييف ، برژنیف ، اندروپوف ، چرنیکو اوگرېباچف]

[53] Aidit

[54] د لیکوال یادښت : ښایي د افغانستان د خلق ډیموکراتیک گوند د مرکزي کمیټې اصلي غړي محمد طاهر بدخشي وي چې په ۱۹۶۸ زکال کې یې د افغانستان د خلق ډیموکراتیک گوند غړیتوب پرېښود او د [ستم ملي] د بنسټ ډبره یې کښېښودله، دا ډله په شمال کې میشته دپښتنو ضد یوه مارکسیستي ډله ده. د ۱۹۷۸ز کال په دوې کې بدخشي ونیول شو او د ۱۹۷۹ زکال د سپتامبر په ۱۷ نېټه اعدام شو.

[55] د مصحح یادښت : میخائیل اندریوويچ سوسلوف د شوروي اتحاد د کمونیست گوند د مرکزي کمیټې د سیاسي بیرو مخکښ غړی

[56] د مصحح یادښت : محمد هاشم میوندوال له ۱۹۶۵ تر ۱۹۶۷ ز کلونو پورې د سروزیر په توگه دنده تر سره کړه .

هغه په ۱۹۵۵ ز کال کې د بهرنیو چارو د وزیر د مرستیال په توگه دند او په ۱۹۶۵ کې د بریتانیا سفیر وو. له ۱۹۵۷ تر ۱۹۵۸ پورې د پاکستان سفیر ، له ۱۹۵۸ تر ۱۹۶۳ پورې د امریکا په متحده ایالاتو کې سفیر او بیا په ۱۹۶۳ کال د پاکستان سفیر وو. هغه د داوود په رژیم کې بندي او په زندان کې ووژل شو. [57] د مصحح یادښت لېک: واضح نه شو

[58] Problemy Mira i Sotsialisma

[59] د ایران کمونیست گوند

[60] د لېکوال یادښت : د قانوني میشتې څارگرې څانگې د عملیاتي کارمندانو ډله ، د میشتې څانگې له مشر ، د هغه له مرستیالان او اسیستانانو ، یوه امنیتي مأمور اود ډلې یو شمیر نورو غړو څخه جوړه ده چې د ایجنټانو عملیاتي دندې پرمخ بیایي. عملیاتي کارمند د څارگرې خدماتو هغه غړی دی چې نیغ په نیغه په جاسوسي چارو کې ښکیل دی ، هغه د نورو مخبرانو او جاسوسانو د کارونو د سمبالولو چارې پر مخ بیایي ، جاسوسي مالومات را ټولوي او د ایجنټانو عملیاتي اقدامات پلي کوي. د بشپړ څارگریز کار د تر سره کولو لپاره عملیاتي اقدامات باید طرح او پټ فعالیتونه باید د یوه یا د نورو په کار کې ښکیلو څارگرې خدماتي غړو له پلوه منل شوی وي ، د اړتیا په وخت کې ایجنټان ، تخنیکي عملیاتي کارمندان ، اړوند ځواکونه ټول ، موخې د ژر رسیدلو وسایلو په کار لویږي.

[61] د مصحح یادښت : پښتو د افغانستان له ملي ژبو څخه یوه ژبه ده چې د افغانستان په سویل او ختیځ کې مېشت وگړي او توکمونه پرې خبرې کوي. په افغانستان کې د پښتو ژبې د ویونکو لوی ښارونه کابل او کندهار دي. اټکل شوی دی چې په افغانستان کې د پښتنو شمیره نهه میلیونه ده [62] د مصحح یادښت : روښانه نه شوه .

[63] د لېکوال یادښت : مرکز هغه گروپه یا اصطلاح ده چې د څارگرې څانگې مرکزي کارکوونکو په اړه کارول کېدله

[64] د مصحح یادښت: لیونید ایلچ برژنیف ، د شوروي اتحاد د کمونیست گوند د مرکزي کمیټې لومړی سرکتر ۱۹۶۴ تر ۱۹۸۲ پورې

[65] د مصحح یادښت: ویل کیږي چې عبدالصمد اظهر ، د افغانستان د خلق ډیموکراتیک گوند د پرچم د ډلې غړي، داوود و واژه. نوموړی په ۱۹۷۹ زکال کې د امین د دولت له پلوه ونیول شو او د ۱۹۸۰ ز کال د جنوري تر

مېاشتې پورې په زندان کې وساتل شو او په همدغه کال کې د جنوري په مېاشت کې د څارندوی (پولیس) بولندوی و ټاکل شو او د مرکزي کمیټې علی البدل غړی شو. بیا په کیوبا او هند کې د سفیر په توگه و ټاکل شو او په ۱۹۸۶ ز کال کې د افغانستان د خلق ډیموکراتیک گوند د مرکزي کمیټې اصلي غړی شو. هغه په ۱۹۸۹ ز کال کې د یوگوسلاویا سفیر و ټاکل شو او په ۱۹۹۰ ز کال کې یې پناه وغوښتله.

[66] د لېکوال یادښت: عملیاتي لېک هغه لېک دی چې له مرکزي یا د میشتې څارگرې څانگې له پلوه د جاسوسي کارونو په ترڅ کې د عملیاتي او یا سمبالولو په موخې جاسوس ته ور لېږل کېږي.

د غوايي کودتا

د مسکو د لارښوونو پر بنسټ پر کال ۱۹۷۷ز، د افغانستان د خلق ډيموکراتيک گوند د مرکزي کميټې د هر غړي او د ښاري او ولايتي سازمانونو د هرسکرتر لپاره پټ ځای ناستي و ټاکل شول، ورزول شول او ومنل شول. دا يو احتياطي گام وو چې که مشر گوندي "کارگران" ناڅاپه و نيول شي او يا وټکول شي نو نوي کسان به يې تشه ور ډکه کړي. په همدې ترڅ کې يوبل تاکتيک په کار ولويد او گوندي چارواکو ته غلط مالومات ورکړل شول؛ موخه دا وه چې د نويو گوندي مشرانوله ټاکلو وروسته ډنډورې خپرې او د گوند غړي دا گنگوسې ومني چې گڼې د خلق ډلې "خپله ځان منحلہ کړی دی"

تره کي ته د شوروي اتحاد د کمونيست گوند د مرکزي کميټې د نړيوالو اړيکو د څانگې له پلوه په پرله پسې ډول پيسې ورکول کيدلې چې د افغانستان د خلق ډيموکراتيک گوند د مرکزي کميټې نورو غړو ته څرگند ه نه وه. سره له دې چې امين د تره کي ډير نيردې ملگری او په بشپړ ډول ورته د ډاډ ورسپړی وو خو بيا هم امين د پيسو د ورکړې له عملياتو خبر نه وو. تره کي ته د ۱۹۷۷ز کال د مارچ په ۱۵ دیرش زره افغانۍ او ورپسې د مې د مېاشتې په ۲۵ نيټه دیرش زره او دوه سوه څلوېښت افغانۍ ورکړل شوې.

[په ۱۹۷۵ ز کال کې] داؤود د ملي انقلاب د گوند بنسټ [کښيښود] او پرنورو ټولو گوندونو يې بنديز ولگاوه. [په کابل کې] ميشټې څارگرې څانگې د افغانستان د خلق ډيموکراتيک مشرانو ته لارښوونه وکړه چې د داؤود گوند ته دې خپل کسان ور نښاسي او د همدغه گوند د کړيو له منځه دې وړانکارې چارې ترسره کړي. تره کي ته لارښوونه وشوه چې په ډير په ځير کار وکړي او د مرکزي کميټې له نورو غړو سره دې د غونډو له نيولو څخه په کلکه ډډه وکړي.

د ۱۹۷۸ز کال د اپريل د مېاشتې په ۲۵ نيټه يو شمير گوندي چارواکي لکه تره کي، ببرک، شاه ولي او څو تنه نور ونيول شول. خو گوند لا له مخکې پر ځان ډاډه وو. د افغانستان د خلق ډيموکراتيک گوند يوه پټه او ځمکلاندې بېړنۍ غونډه را وبلله. پريکړه وشوه چې د اپريل د مېاشتې په ۲۷ نيټه دې د سهار له پلوه کودتا پيل او دولتي واکمني دې را وپرخول شي. د کودتا د سمبالولو او تنظيم چارې د گوند غيرقانوني مرستيال ح. امين [حفیظ الله امين] [1] ته وسپارل شوې. همدارنگه نوموړي بايد د تدارکاتي چارو همغږي هم ترلاس لاندې نيولي وای. د کودتا سترې او غټې چارې څلورمو او پينځلمسو زغره والو ليوگانو او کوماندو ځواکونو ته وسپارل شوې چې د کابل ښار او په ښار کې ټولې دولتي ودانۍ ونيسي. ددغو ليوگانو مرسته د هوايي او هوايي مدافعي د ځواکونو له پلوه کېدله. [ډگروال عبد]القادر[2] د هوايي او هوايي مدافعي ځواکونو مشر او د هغه مرستيال نظر محمد، د ټولو پوځي ځواکونو بولنده په غاړه درلودله.

گلابزوی [جاسوسي نوم يې "مامد" محمد -ژ] [3] او م. رفيع [جاسوسي نوم يې "نيروز" ښايي نوروز وي-ژ] [4] دواړو په بېرته د کې چې بې مېشته څارگره څانگه د راپېښېدونکي فوق العاده حالت په اړه خبره کړه. د اپريل په ۲۶ نېټې مېشتې څارگرې څانگې د اکسپرس ټيلېگرام له لارې مرکز ته خبرور کړ. سفير پوزانوف [5] سياسي بيرو خبره او څرگنده يې کړه چې "د افغانستان خلق ډيموکراتيک گوند د مرکزي کميټې په غړو کې د شته خپلسرۍ له امله ددې ويري اټکل کيږي چې ښايي يو شمير گوندي مشران له حده وتلو اقداماتو ته لاس واچوي. ښايي هغوی د اوسني دولت د خاصو جاسوسي ارگانونو [6] د پاروونکو ايجنټانو له پلوه پارول شوي وي. زموږ په اند د هيواد په اوسني اکر وکر کې ددغسې له حده وتلو اقداماتو پايلي ښايي د پرمختلونکې کارگرې ډيموکراتيکې لړې را پرځېدنه و زيږوي." دغه ټيلېگرامونه په بېرته او د ډيرلور لومړيتوب په ورکولو مرکز ته وليږل شول .

کې چې بې [مرکز] بېرته په هماغه ورځ ځواب ورکړ او په ځواب کې يې د نورو خبرو ترڅنگ وويل چې : دغه شونيتوب له پامه نه شو غورځولای چې ښايي موساد [7] د خلق ډيموکراتيک گوند پوځي څانگه ددولت پر وړاندې پارولې وي ترڅو په هيواد کې يوه سياسي چاودنه رامنځته کړي".

داسې ښکاري چې نه مېشتې څارگرې څانگې، نه سفارت او د نه مسکو مشرتابه په هيواد کې د روان اکر وکر په اړه بشپړ مالومات نه درلودل ، له حالاتو څخه يې ناسمه اخیستنه کړې وه او گوماني يې کاوه چې د کودتا هڅه به بريالۍ نه شي .

په همدې ترڅ کې په افغانستان کې د پېښو لړۍ ډيره گړندۍ پرمخ تلله. د داؤود دولت و نړيد او ولسمشر ووژل شو. د انقلابي شوری مشرتوب امين ، ډگروال [اوس برید جنرال] عبدالقادر اود شوبلو د څلورم غنډ د لومړۍ ليووا بولندوی جگړن کاوه .

انقلابي شوری خپل اقدامات له تره کي او بېرک سره پر يوه ټکي را ټول کړل. د اپريل په ۲۸ د مازديگر په څلورنيمو بجو د تره کي ځانگړې استازی [صالح] د شوروي سفارت ته ورغی چې اړيکه ټينگه کړي. نوموړي ، سفارت ته په کابل کې د روان اکر وکر په تړاو مالومات ورکړل او ويې ويل چې د مقاومت وروستۍ مورچل ورمات شوی او انقلابي شوری اوس بشپړ واک په لاس کې لري. تره کي د شوروي اتحاد له سوسياليستي جمهوريتونو څخه د پاکستان او ايران د شونو بريدونو په اړه د نوي رژيم په رسميت پيژندلو لپاره د مرستې غوښتنه وکړه. په هماغه ورځ امين [د شوروي ډگروال] له عملياتي مأمور سره وليدل او له هغه يې د سلا غوښتنه وکړه چې آیا د افغانستان د خلق ډيموکراتيک گوند د مرکزي کميټې عمومي منشي تره کي دې د اپريل په ۲۹ يا د اپريل په ۳۰ د راډيو له لارې وينا ورکړي؟ ، آیا هغه دې د افغانستان د خلق ډيموکراتيک گوند له نامه يا يوازې د پوځي انقلابي شوری له نامه خپله وينا واوروي؟ او آیا تره کي دي يوازې د هيواد د ولسمشر په نامه و نومول شي او يا دې هم ولسمشر او هم د گوند د عمومي منشي په توگه په يوه وخت کې ولس ته و پيژندل شي؟ امين د ځان او د خپلو ملگرو په استازيتوب له شوروي اتحاد څخه

وغوښتل چې څومره ژر چې کيږي په افغانستان کې دې نوی رژیم په رسمیت وپېژني. میشتې څارگرې څانگې په خپل گزارش کې په ټینگار وویل چې امین له شوروي اتحاد او د کمونیست گوند له مرکزي کمیټې سره د ټینګې همکارۍ غوښتونکی دی. واکمني د تره کي، امین، ببرک او قادر په منځ کې وویشل شوه.

د اپریل د ۲۹ په ماښام پوزانوف او میشت څارگر [8] وایلیوف گ اوسادچي (مستعار نو یې ایفګیني) [9] له تره کي سره د تاس [10] د خبري اژانس په دفتر کې ولیدل. تره کي خپل نظر داسې څرګند کړ چې که شوروي ملګروڅو کاله مخکې ده ته د داوود له رژیم سره د هراړخیزې همکارۍ او ملاتړ په اړه له تیروتنې ډکه سلا نه وای ورکړې نو د ده تر مشرۍ لاندې گوند کولای شوی څو کاله مخکې واک تر لاسه کړي. دغه نظر د شوروي له خوا په ټینګه وغندل شو او ورته وویل شول چې په دغو تیرو کلونو کې داوود د یوه ولس غولونکي (دیماکوژیک) او بې اصوله سیاستوال په توګه را څرګند شو. حفیظ الله امین (چې جاسوسي نوم یې کاظم وو) ولس ته د راډیو له لارې وینا واوروله. هغه د نوي ځواک د ارګانونو او بیړنیو ستونزو په اړه خبرې وکړې خو له تاکتیکي اړخه یې د گوند د مخکښې ونډې او په دغې دروهې (دسیسې) کې یې د خپلې ونډې په اړه څه ونه ویل.

د اپریل په ۳۰ نېټه د شوروي اتحاد د کمونیست گوند د مرکزي کمیټې سیاسي بیرو، د افغانستان د پېښې د جاج اخیستنې په تړاو غونډه وکړه. میشتې څارگرې څانگې ته د غونډې پرېکړه واستول شوه. په پرېکړه کې ویل شوي ول چې له امین سره دې و گوري او د مسکو غوښتنه دې ورته وویل شي چې ولسمشر دې اعلان اوڅومره ژر چې کيږي دولت دې جوړ شي. په پرېکړه کې منل شوي ول چې تره کي دې د ولسمشر په توګه اعلان شي خو دا دې ونه ویل شي چې نوموړی د ولسمشرۍ د دندې ترڅنګ د افغانستان د خلق ډیموکراتیک گوند د مرکزي کمیټې عمومي منشي هم دی. دا دې په یوې بلې نیتې کې اعلان شي. همدې ته ورته لارښوونې د بهرنیو چارو د وزارت له لورې پوزانوف ته ولیږل شوې.

د اپریل له کودتا وروسته د [نور] (تره کي) نوم د [دیدوف] په نوم واړول شو. د مې د مېاشتې په ۶ د افغانستان د وسله وال ځواک وزیر الف. قادر له شوروي چارواکو څخه سلا وغوښتله: هغه کسان چې د کودتا په ترڅ کې او له هغه وروسته نیول شوي، له هغو سره په څه ډول چلند وشي؟ د هغوی شمیر له لسو زرو زیات وو او زندان ډک شوی وو او دا شمیره مخ په ډیریدو وه. د انقلابي شوری ډیرو سرتیرو ته اړتیا لیدل کیدله چې په دومره کچه ډیر بنديان وساتي. اندروپوف او [اندرې اندریو ویچ] گرومیکو [11] دغه پوښتنه په سیاسي بیرو کې راپورته کړه. سیاسي بیرو پرېکړه وکړه چې د کي جي بي يو غړی چې له قادر سره (جاسوسي نوم یې عثمان وو) له پخوا اړیکي لري کابل ته ولاړ شي او هغه ته دې له بندیانو سره د چلند په اړه لارښوونې ورکړي.

برید جنرال ل.ن. گوریلوف د شوروي د پوځي کارپوهانو د ډلې د مشر په توګه ومنل شو. د نوي رژیم په لومړیو شپو ورځو کې د مرکز د لارښوونې پر بنسټ میشتې څارگرې څانگې فعاله اقدامات تر لاس لاندې ونيول چې د

کورنیو چارو د وزارت، د امنیتي خدماتو او د جاسوسي ضد څانگو ټول آرشیفونه تر څار او پلټنې لاندې ونیسي. د همدغو عملیاتي اقداماتو په ترڅ کې چې میشتې څارگرې څانگې دافغانستان د پوځ د جاسوسی ضد ریاست د کالخواي یا سرپرست مشر الف عباس په گډون [چې جاسوسي نوم یې "استخبارات" وو] له هغو ایجنټانو څخه کار واخیست چې د پخواني رژیم د خاصو خدماتو په څانگو کې یې لوړ دريځونه درلودل. هغوی د پاچا [12] او د داوود په ادارو کې د ایجنټانو او مخبرانو نومونه ترلاسه کړل. د شوروي اتحاد د سوسیالیستي جمهوریتونو د دفاع د وزارت د [جی آریو] [13] څانگې له میشتې څارگرې څانگې [14] څخه وغوښتل چې کابل ته نیردې دې د یوه امریکایي بنسټ په اړه مواد تر لاسه کړي، فیض آباد ته [15] څیرمه د زلزلي د پلټلو په دفتر کې جاسوسي لاسوندونه او نور توکي تر لاسه کړي. له هرې څانگې وغوښتل شول چې ترلاسه شوي توکي په خپله له ځان سره راوړي.

د مې په مېاشت کې کابل ته د شوروي د سلاکارانو د څانگرو خدماتي څانگو لومړۍ ډله را ورسیدله. د هغوی مشري ل. پ بوگدانوف (مستعار نوم دسین) کوله. د اگست په مېاشت کې د کي جی بی پلاوي د افغانستان په ډیموکراتیک جمهوریت کې د نویو امنیتي ارگانونو د مرستې او د نوي رژیم د دفاع لپاره په کار پیل وکړ. د سپتامبر په مېاشت کې د افغانستان د گټې د ساتنې د ادارې [اگسا] [16] عمومي ریاست د ملي امنیت د ریاست پر ځای جوړ شو. ددغه ریاست موخه د لویدیځو هیوادونو د پلاویو ادارو څارل، د امریکا د متحده ایالاتو، د ایران، د چین د ولسي جمهوریت او د پاکستان د سفارتونو څارل، په هیواد کې د عمومي دښمن [17] پر وړاندې د کړۍ راتنگول، په لویدیځو اهدافو او د هغوی په ودانیو او د کورنیو دښمنانو په لیکو کې تخنیکي نفوذ وو.

د اندروپوف د لارښوونې پر بنسټ د میشتې څارگرې څانگې یو شمیر غړي امین ته ور وپیژندل شول: میشت څارگر وي جی اوسادچی [18] چې په سفارت کې سلاکار وو، پ.س. گولیوانوف [19] دویم سکرتر، ډگرمن س گ باختورین [20] امنیتي مأمور او ی. ل. کوخته [21] لومړی سکرتر.

د کي جی بی د پلاوي مشر ډگروال بوگدانوف [22] امین ته څرگنده کړه چې د اپریل له انقلابه مخکې د یو شمیر د پوهې وړ لاملونو پر بنسټ د کي جی بی مأمورینو د شوروي اتحاد د دولت امرونه تر سره کول چې د افغانستان د خلق ډیموکراتیک گوند له مشرتابه سره پټې اړیکې وساتي. د کي جی بی مأمورین اوس په داسې چارو کې بوخت شوي چې د شوروي اتحاد او د افغانستان د ډیموکراتیک جمهوریت پر ضد د لویدیځو هیوادونو د څارگرو څانگو پر پرمختگونو د پای ټکی کښیږدي. د مې د میاشتې له پیله، میشتې څارگرې څانگې د کورنیو چارو له وزیر نور احمد نور، د پولیسو او ژاندارم له مشر او د ملي امنیت د ریاست له مشر اسدالله او په خپله له امین سره اړیکي وساتلې او هڅه دا وه چې د کورنیو چارو په وزارت کې له لویدیځو سلاکارانو څخه خلاصون و مومي.

امین او تره کي ومنله چې هغوی به سوکه سوکه د جرمني سلاکارانو پر ځای شوروي سلاکاران او کارپوهان د هغوی د کاري قرارداد تر پای پورې ، ځای پرځای کړي. د نوامبر په مېاشت کې کي جي بي د تره کي کور وپلاټه او هلته يې د اوریدلو استخباراتي وسایل ځای پرځای کړل. هېڅ شکمن شی ونه موندل شو .

میشټې څارگرې څانگې ، د [۱۹۷۸ز کال] د جولای په مېاشت کې مرکز ته غوږ بوځونکی خبر ورکړ او ټینگار يې کاوه چې د افغانستان د خلق ډیموکراتیک گوند د مشرتابه په منځ کې شخړه راپورته شوې چې له مخې به يې نه یوازې د مشرتابه ډله له یو بل څخه جلا شي بلکه د گوند پر کبنتنیو پوړیو به هم اغیزه وشیندي. تره کي او امین د ښي لاسو مرتجعینو پر وړاندې د خپلو غچ اخیستونو لړۍ بشپړه کړې وه او اوس يې مخ فعالو پرچمیانو ته اړولی وو. هغوی د پرچمیانو پروړاندې له لومړني منل شوي ډیموکراتیک چلند څخه لاس پر سرشول او د پرچمیانو پر ضد يې رښتونی ترهگري پیل کړه. گزارش ټینگار کاوه چې د پرچمیانو ځپل اوځورول کولای شي ډیرې بوږونکي پایلې را وزیروي او که دوام ومومي ښايي د دواړو ډلو ترمنځ جگړه پیل شي او ان د کورنۍ جگړې لامل کیدای شي .

د ببرک پلویانو شوروي استازي قانع کړي ول چې " یوازې د شوروي اتحاد د کمونیست گوند د مرکزي کمیټې مشرتابه کولای شي پرځنگلي اپورتونیستانو اغیزه وشیندي او دې ته يې اړ کړي چې د پرچم د ډلې پر وړاندې خپل چال چلند ته بدلون ورکړي. " له یوې خوا د تره کي او امین ترمنځ ناندري او له بلې خوا د پرچم د مشرانو نارندۍ سياسي ډگر د دښمنیو او سیالیو (انټاگونیسم) په ډک چاپیریال اړولای وو. د گوند د غړو په منځ کې منفي گنگوسې خپرې شوې چې تره کي د سي آی اې او کي جي بي ایجنټ دی او امین د امریکا یو پټ څارگر مأمور دی چې تر ډیر ژورپوښنې لاندې پټ شوی دی. گنگوسو ټینگار کاوه چې تره کي د شوروي اتحاد سوسیالیستي جمهوریتونو ته غوره مالي کوله چې ورڅخه پراخه اقتصادي مرسته تر لاسه کړي ، خپل دریځ پیاوړی کړی او له هغه وروسته د لویدیځو پالو اوارتجاعي مسلمانانو خوا ته مخ واوړي. امین د تره کي له بشپړ ډاډه څخه خوندونه اخیستل. په پای کې تره کي يې له واکه لیري کړ ، د تره کي ته له پالیالو وزیرانو سره یو شو [او ویل شوي ول چې] د افغانستان د سیاست مخه به لویدیځ ته اړوي .

دواړو ډلو د دولتي ځواک او دریځ د ترلاسه کولو لپاره له یو بل سره لاس او گریوان وې. د تره کي ملاتړو ډگر یو ووړ. ببرک له واکه لیرې او وشړل شو. هغه د [۱۹۷۸ز کال د جولای په مېاشت کې] چکوسلواکیا ته د سفیر په توگه وټاکل شو. په گوند او دولتي څانگو کې تصفیې ، دروهې (دسیسې) ، نیونې او ځورونې راپیل شوې. قرنطین ځایونه او زندانونه تر خولو ډک او بشري حقونه تر پښو لاندې شول. دا ټول د انقلاب تر نامه لاندې تر سره شول او هیله يې کوله چې انقلاب به وده او ټینگښت و مومي. له حده وتلې غوره مالي ، پرله پسې اغراق او ستاینې د امین او تره کي د سیاستونو په نورمونو واوښتل. د شخصي گټو په موخې د گوند تاریخ له کودتا مخکې او له کودتا وروسته له سره تر پایه په تحریف او تزویر ولیکل شو. د هیواد په ژوند کې د گوند او د گوند د مشرانو دریځ او ونډه په برلاس کړه شوه. لاسوندونه ، مقالې او لیکونه له سره ولیکل شول او ټول يې په بله بڼه واړول شول. د حقیقي او قانوني

بنسټونو پرځای شخصي او عقیدتي اړیکو قانون چلاوه. د خپلویو اړیکو [نیپوټیسم]، په گوندي کړۍ له یوې ډلې بلې ډلې ته اوبښتنگ او گوندي کسانو ته خدمتونو د هر څه ځای نیولی وو او تر هر څه ډیر اړین بلل کیدل .

د چارو دریځونه (مقام) او د واکمنتوب کچه ، لارښود ته د پالیالۍ (وفا) د کچې په پرتله ورکول کېدل. ملي شتمني لوټ شوه. د سیاسي ژوندانه په هینداره کې د بې ځایو او بې بنسټو تورو لگول اوبد ویل په مخ په ودې توگه په راڅرگندیدا شول. درانده او سپیڅلي کسان د پولیسو د سرټکونې د لومو بدمرغه ښکار ول. ټول هیواد د ډله ییزو ځورونو په یوې حجرې بدل شوی وو. وگړي پرته له پلټنواو نیاو(عدل) اعدامیدل. د رژیم او ولس تر منځ د بیلتون یو لویه ژوره کرښه رامنځته شوه ، رژیم پر ځواک ، امنیتي ارگانونو ، پولیسو او وسله وال ځواک دډه لگوله. رژیم له هر چا او هر چیري مطلقه ستریتیتونه (انقیاد) غوښتله. هر ډول لنډه غر ، سپین سترگي ، مجرمین او په شکمنۍ تورن شوي کسان د ټولنې د اوبو سر ته را وختل. د سرټکونوکو ارگانونو مشرانو کټ مټ د ونډیمارو (جلادانو) تېرگیو ته ورته ول .

میشته څارگره څانگه پوه شوه چې د افغانستان د ډیموکراتیک جمهوریت مشرتابه ونه شو کولای د هیواد د بیرنيو سیاسي او اقتصادي ستونزو لپاره چې ټولنه ورسره مخامخ ده د لارې د حل د موندلو وړتیا له ځانه څرگنده کړي او د هیواد د ټینګښت لپاره یې ونه شوکولای له شته امکاناتو څخه گټه پورته کړي. د افغانستان د خلق ډیموکراتیک گوند په منځ کې کورنۍ شخړې او دسسیه جوړول د لوی ښویدونکې خنډ په توگه پاتې شوی وو او دغه لامل د افغانستان د خلق ډیموکراتیک گوند مخه نیوله چې د مارکسیسم لیننیزم پرلارښودیزو بنسټونو ولاړ په یو لوی سیاسي بنسټ را واورې. دغه سیاسي بنسټ باید د افغان ټولنې د پرمخ بیولو او د سازماني او ایډیالوژیک ځواک د بیا راژوندي کولو لپاره په یوه ځواک اوبښتای وای. خو ددې په بدل کې د افغانستان د خلق ډیموکراتیک گوند دداسې یوه بدلیدونکي بنسټ لړۍ را پیل کړه چې گوند د شمیر څرگندو کسانو د یوې ځانگړې ډلې په لاس کې پریوت چې یوازې خپل لارښود مشر ته پالیاله ول ، دغه کسان له یو بل سره د کورنیو اړیکو ، گډو گټو او د ځان غټاوي او په واک کې د پاتې کیدلو پر بنسټ تړل شوي ول. میشتې څارگرې څانگې خپلې عملیاتي اړیکې د دواړو ډلو له ټولو مهمواستازيو سره وساتلې. دغو کسانو په گوند ، دولتي ادارو ، رسنیو او ټولنیزو ټولنو کې کیلیدي دریځونه درلودل. هغوی د شوروي اتحاد استازو ته دغه گروپینه یا اصطلاح له غوږونو ورتیروله : " په طبقاتي شخړه کې وسله په لاس ملگري" [23]

د ۱۹۷۸ز کال د مې د مېاشتې په ۴ نېټې برژنیف ته د افغانستان په ډیموکراتیک جمهوریت کې د فعالو جاسوسانو په اړه خبر ورکړ شو. هغه لارښوونه وکړه چې له ایجنټانو سره دې هرډول کارې په پرله پسې او پټه توگه دوام ومومي. [24]

پرچمي سرچينو څرگنده كړه چې د دولت او گوند فعالين له هغو كسانو څخه ډك ول چې په تيرو وختونو كې يې ځانونه د گواښ په لومو كې اچولي ول. گوندي تشكيلات له منځه يووړل شول ځكه اوسني واكمنان په بلې ايډيالوژۍ گروهن دي او بده اخیستنه له حده وتلې وه. [باريس س] ايوانوف [25]، بوگدانوف [26] او گوريلوف [27] هم ومنله چې د افغانستان د خلق ډيموکراتيک گوند مشرتابه خپلې هڅې د گوند پر کورنيو شخړو راټولې کړي او په عمل کې غواړي د پرچم د ډلې تغير ورتول کړي او د انقلاب د رښتوني دښمن په اړه يې له ځانه لنډ ليد را څرگند کړی دی .

د افغانستان د خلق ډيموکراتيک گوند د مرکزي کمیټې غړي محمود بريالي [جاسوسي نوم يې "شير"] او د ببرک کارمل تر بور [بريالی د کارمل کشر ورور وو] ډ په مسکو کې د کي جي بي له کارمند اي آې نيکراسوف [28] سره وليدل او له هغه يې غوښتنه وکړه چې دی دې د شوروي اتحاد د کمونيست گوند د مرکزي کمیټې له يوه غړي سره مخامخ کړي. هغه غوښتل شوروي چارواکو ته په هيواد کې د روان اکروکر انځور ورکړي .

بريالي وويل چې زه نه پوهيږم ولې د خلق ډله تل شوروي ته په خپله ليکنو کې خپله ډله د مخکښ ډيموکراتيک گوند په توگه څرگندوي حال دا چې ډير لږ د پرچم د ډلې نوم اخیستل کيږي. رښتوني کمونيستان خو ټول د پرچم په گوند [ډلې ؟] کې راټول شوي او د شوروي اتحاد د کمونيست گوند مرکزي کمیټه اشتباه کوي چې د خلق په ډلې دومره ډډه لگوي. د انقلاب رښتوني الهام ورکونکي او سمبالوونکي پرچميان او په پوځ کې د هغوی ملاتړ وسله وال ځواکونه دي .

خو د خلق ډلې د توطئې او دسيسې له لارې په ټولې واکمنۍ منگولې ښخې کړې هغوي پوځ تورن کړی او خپل ملاتړ کسان يې په پوځ کې ځای پرځای کړي دي. د پوځ له تصفيې وروسته د پرچم د تغير راټولو ته يې ملا وتړله چې په مرکزي کمیټې کې يې ۱۹ ؟ ۲۰ څوکۍ درلودلې. تره کي په شخصي توگه پريکړه وکړه چې ټول ۱۹ واړه پرچميان له څو کيو راکښته او بهر ته يې د سفيرانو په توگه وليږي. ببرک چکوسلواکيا ته ، دی (بريالی) په خپله پاکستان ته ، نور احمد نور واشنگتن ته ، وکیل لندن ته او اناهيټا بلگراد ته. امين دوی ته ويلي ول چې د تره کي پريکړه دې پرته له پوښتنې پلې شي. که څوک له دغې پريکړې سرغړونه وکړي نو هماغسې چې ستالين خپل کسان ويشتلي ول له دوی سره به هم ورته چال چلند وشي. کله چې بريالي گوتنيونه کړې وه چې هر انقلاب خپلې ځانگړتياوې لري او دوی دې ته اړ نه دي چې په ښو سترگو هغه څه وکړي چې ستالين د شوروي اتحاد له سوسياليستي جمهوريتونو سره کړي ول خو په پای کې شوروي ملگرو په خپله ، ستالين د هغه د جرمونو پر بنسټ محکوم کړ خو امين ، بريالي ته بيرته په ځواب کې د يوه ملگري په توگه اخطار ورکړ؛ که نه د خپل برخليک په اړه دې په خپله پريکړه ونيسي.

کورنۍ شخړې له جدي پايلو سره ملگري وې. هغه کسان چې د شوروي اتحاد مطلق ، صادق او رښتوني ملگري دي محکمه کيږي. شوروي ملگرو ته ښايي چې ددوی ساتنه وکړي. داسې ښکاري چې د شوروي سوسياليستي

جمهوريتونو اتحاد لا تر اوسه د افغانستان د خلق ډيموکراټيک گوند د مشرتابه او د وسله وال ځواک د غور تاوولو تر شا ولاړدئ؛ د شوروي اتحاد سوسياليستي جمهوريتونه دې اوس مخکې له دې چې ډير ځنډ شوی وي خپل افغان ملگري په سمه لار روان کړي. که په دغې لړۍ کې ځنډ رامنځته شي نوښايي د افغانستان د خلق ډيموکراټيک گوند پر هغه لاره ودرومي چې د چين کمونيست گوند پرې تللی وو او پایله به يې خپله په خپله د گوند پر پرځېدنې راواوړي .

په اسلام آباد کې ميشت څارگر بي. ن. باترياييف ته خبر ورکړل شو چې بريالی په اسلام آباد کې د افغانستان د سفير په توگه ټاکل شوی دی. باترياييف ته لارښوونه وشوه چې بريالي ته په ډيپلوماتيکو چارو، د سفير ددندو په اړه ښوونه وکړي او موخه دا وه چې هغه له رواني اړخه له هغې څاه راوباسي چې پر خپل دولت گوته نيسي، او له رواني اړخه دې بريالی له هغه دريځه را وباسي چې ډله يې د خپل هيواد له سفارتي دريځونو سره مخالفه ده خو دی په ټول وجدان ددې وړتيا لري چې په درنښت او وياړ هغه دولتي دندې سرته ورسوي چې له ده غوښتل شوي دي.

بريالي ته ور څرگنده شوه چې د خلق او پرچم د ډلو ترمنځ اصولي توپير له اړه شتون نه لري. د پرچم د ډلې پخواني مشران چې د کار لپاره دباندي ليرل شوي دي بيا به هم ټينگ ليننيستان وي، سوسياليزم او د افغانستان پرمختگ ته به پاليله پاتې شي.

باترياييف ته وويل شول چې که بريالی د تره کي په اړه ټينگې گوتنيونې وکړي نو د بريالي د هېڅ ډول گوتخندې ملاتړ دې ونه کړي او وړانديز دې وکړي چې د افغانستان د ولس د گټو په پام کې نيولوسره دې د افغانستان د خلق ډيموکراټيک گوند پياوړي کولو ته ټينگه پاملرنه وشي. د ببرک پلويانو د شوروي له استازو سره د خبرو په ترڅ کې د خلق د ډلې پر اشتباه ډک دريځ ټينگار وکړ چې په هيواد کې د اوضاع د کنترول په لټه کې نه ده او ډله يوازې له پرچميانو سره په شخړو کې لاس او گريوان ده او د افغانستان په ډيموکراټيک جمهوريت کې روان اکر وکر به په نيردې راتلونکې کې په شونې توگه د وړانې پر لور و درومي. " زموږ له انده دغسې مالومات ذهني دي او يوازې د ببرک د پلويانو د دريځ څرگندونه کوي. ددغو شخړو په تړاو دې له خبرو اترو ډډه وشي او هېڅوک دې ځان د افغانستان د خلق ډيموکراټيک گوند په روانو کورنيو شخړو کې ښکيل نه کړي ".

د ۱۹۷۸ز کال د جون په مياشتې کې بريالي [جاسوسي نوم يې 'شير'] په نه ستړي کېدونکې توگه د اړيکو [جاسوسي اړيکو] هغسې چې پورته په لمنليک کې ورته نغوته وشوه] د بيا راټينگولو ته ليوالتيا وښودله او ځان يې [ميشټې څارگرې څانگې ته] گټور ښکاره کړ .

د سپتامبر په مياشت کې د شوروي اتحاد د سوسياليستي جمهوريتونو سفيرته د بهرنيو چارو له پلوه لارښوونه وشوه چې که د افغانستان ډيموکراټيک جمهوريت سفيرورسره د افغانستان د خلق ډيموکراټيک گوند د روانې کورنۍ

شخړې په اړه سره خبرې وکړې نو دې دې په ځواب کې دومره ورته ووايي چې دا د افغانستان کورنۍ سکالو ده. که د افغانستان ديموکراتيک جمهوريت سفیر نه غواړي چې بيرته خپل هیواد ته شتون شي نو دا دې له غوږونو ور تیره شي چې د شوروي اتحاد په سوسيالیستي جمهوریتونو کې نه شي کولای پناه واخلي .

د [کي جي بي] میشتې څانگې هم باید خپل غبرگون په ورته ډول ښودلای وای. کله چې له باترایف سره د بريالي غونډه وشوه نو له بريالي څخه د سياسي پناه په اړه په غیرمستقیم ډول پوښتنه وشوه او هغه په ډیرې ځیرکۍ رد کړه. سفیر وویل چې هغه به کابل ته ستون نه شي او له باترایف څخه یې وغوښتل چې شوروي مشرانو ته دې ووايي چې له ټولو شخړو او ستونزو سره سره هغه به یو ټینګ ، پوخ کمونیست او تل به د شوروي اتحاد د یوه پالیاله ملگري په توگه پاتې شي .

بريالی ببرک کارمل ته چکوسلواکيا ته ولاړ. له هغه وروسته ماسکو ته راغی او د نیکراسوف آپارتمان ته یې تلفون وکړ. هغه وویل چې پرچمیان په ډیر بوږنونکي حالت کې دي ، اکر وکر غم لری دی او ټول ملگري یې له مرگ سره مخامخ دي. هغه په سوالگرۍ د بیرنيو اقداماتو غوښتنه کوله چې ببرک او د هغه ملگري دې وژغورل شي .

"د بشریت په نامه ! مور وژغورئ! د بشریت په نامه ! مور وژغورئ!" هغه دا خبره په څو څو ځله تکرار کړه او په هر ځل یې په سلگيو سلگيو ژړل. "زه نه پوهیږم چې څه وکړم. زه هېڅ شی په لاس کې نه لرم چې په خپله یې وکړم. زموږ یوازینې او ټوله هیله شوروي ملگري دي. زه له ببرک څخه لیک لرم خو نه پوهیږم چې دغه لیک چاته ورکړم."

دغه خبرې سولوسوف [29] او پونیماریف [30] ته گزارش ورکړل شوې. هغوی لارښوونه وکړه چې بريالی دې د مرکزي کمیټې د نړیوالو اړیکو څانگې ته را وبلل شي. الف. گ پولیاکوف [31] له هغه سره خبرې وکړې. اولیانوفسکي [32] له هغه سره د خبرو اتروله کولو ډډه وکړه .

بريالي گوتڅنډنه وکړه چې د شوروي اتحاد په دریځ او چال چلند نه پوهیږي تر زړې لاندې یې رښتوني او پالیاله کمونیستان په فزیکي ډول له منځه وړل کیږي. هغه په پوزانوف تور ولگاوه چې د هیواد په اړه شوروي چارواکو ته غلط مالومات ورکوي. پوزانوف د جایزو او ستاینو لپاره د زرگونو رښتونو کمونیستانو ژوند د مرگ له گواښ سره مخامخ کړ. بريالي پوښتنه وکړه چې ولې ماسکو اوس ما ته دا سلا را کوي چې خپله پریکړه په خپله ونیسم چې آیا کابل ته ولاړ سم که نه ، ځکه زه نه پوهیږم چې اوس هلته څه تیریري. پخوا خو به ماته شوروي ملگرو لارښوونې کولې چې څه وکړم او هېڅکله مې له لارښوونوسرغړونه نه ده کړې. بريالي په هیواد کې د روان اکروکر په اړه د ببرک لیدبڼه څرگنده کړه. ببرک په ځانگړې توگه له پوزانوف څخه خوا بډی وو.

"هغه (ببرک) هم سفیر او هم کمونیست دی. په داسې شپو ورځو کې پرچمیانو پریکړه کړې چې انقلابي شرایط له بده بد تر نه کړي. خو له دغه دریځ څخه دې د تسلیمۍ اخیستنې ونه شي." په راتلونکې یوه نیمه مېاشت کې به په افغانستان کې د اکر وکر لړۍ هغې خوا ته و درومي چې پایله به یې تره کي ته ښه نه وي . له دولت څخه د

ناخوښيو او نارضايتيو لمنه چې لړۍ يې اوس مخ په پراخيدلو ده لا پسې پراخه شي. د خوښيو او چرچو وخت ولاړ. اوس پر تره کي د گوتنيونو او بريدونو وار راغلی دی .

کي جي بي او ميشتې څارگرې څانگې هم دغو تيروتونو ته پام را وگرځاوو. د تره کي او امين تر مشرۍ لاندې د افغانستان خلق ډيموکراتيک گوند د شوروي اتحاد د مرکزي کميټې سلا او هيلو ته يې نور غوږ نه نيو ، شوروي ټينگار کاوه چې ټول افغان ډيموکراتيک ځواکونه دې يو موټی شي او د هيواد په رغاونه دې کې کارنده ونډه واخلي. په سياسي کړيو کې ويل کيدل چې د افغانستان په ډيموکراتيک جمهوريت او د افغانستان د خلق په ډيموکراتيک گوند کې چې امين د پرچميانو پر وړاندې د شخړو اور ته لمن وهي او پر يو شمير خلقيانو گوتنيونې کوي غواړي د گوند په مخکښو پوړيو ، پوځ او دولت کې خپل دريځ لا پياوړی کړی. د امين شخصي کړنو او چال چلند ته په کتنې ويل کيدل چې امين به په نيردې راتلونکې کې د تره کي او د هغه د نيردې ملگرو پر ضد ورته سرټکونکي گامونه اوچت کړي.

د ۱۹۷۸ز کال د مې د مېاشتې په وروستيو کې د [تره کي او امين] او د ماسکو او پوځي اتشې تر منځ د بيلتون نښې را برنډې شوې. د افغانستان پوځي اتشې [خاميل/ کامل طره باز] [33] او د هغه مرستيال کابل ته د ستندولو پرځای غوښتل لويديځ ته ولاړ شي. تره کي امر وکړ چې هغوی دې د نيول شويو کسانو د بدرگه تر څار لاندې بيرته پلازمينې ته راستانه کړای شي. امين وويل چې هغوی دې پرېښودل شي چې اورپا ته ولاړ شي ځکه هغه پوهيده " که هغوی بيرته افغانستان ته راستانه شي ، چارواکي به هغوی ونيسي او د هغوی د برخليک په اړه به په خپله خوښه پريکړه وکړي "

مخکې له دې چې پونومارييف [34] کابل ته غير رسمي سفر وکړي ، امين او تره کي بېرندويه (عجول) اقدامات تر لاس لاندې ونيول چې له مخې يې د ځواک لپاره د توانيزو (پوتنسيال- بالفعله) سيالانو لمنه ور ټوله کړي. په گوند کې د شخصي سيالانو او تر ځمکلاندې سر ټکونکي اقدامات او ډله ييزې نيونې پيل شوې. د تره کي پر يوه شخصي دښمن م. الف اکبر [35] تورولگول چې شو د سي آې اې لپاره يې کار کاوه. د اپريل له کودتا وروسته په لومړيو څو مياشتو کې اوه ويشت دروهې (دسيسې) افشا شوې. د اگست په ۱۵ ستر درستيز شاه پور [36] و نيول شو. د اگست په ۱۷ د نورو وزيرانو او رسمي چارواکو له نيولو وروسته د [افغانستان د ډيموکراتيک جمهوريت] د دفاع وزير ع. قادر ونيول شو. د دې لپاره چې واک پر يوې ستنې ددوی په لاسونو کې را ټول شوی وي نو د ناوړو کسانو له لاسه د خلاصون په لاره کې د امين او تره کي تگلارې لا په روښانه ډول په را څرگنديدا شوې. په افغانستان کې انگريل کېدل چې د شوروي اتحاد سوسياليستي جمهوريتونه په هيواد کې له دولت سره مرسته کوي او د واک له کړيو څخه د شوروي اتحاد د ټينگو ملاتړو د له منځه وړلو لړۍ نه دروي نو دا په حقيقت کې هغه يوازينې خيانت دی چې شوروي يې له دوی سره کوي. غټه بيلگه يې قادر وو چې د ۱۹۷۳ او ۱۹۷۸ ز کال په کودتا گانو کې يې پخه ونډه لوبولې وه .

تره کي امر کړی وو چې نیول شوې کسان دې په ځانگړي زندان کې وساتل شي. د هغوی له ځای ځایگي څخه دې یوازې یوه کوشنۍ کړۍ خبره وي. هغه سفیر پوزانوف ته وویل چې: "د هغوی گڼ شمیرد ځان وژنې پولې ته نږدې شوي دي. "هدایت" خو لا وختې ځان وژلی وو. دسیسه گر نه غواړي چې نوي حقایق افشا کړي او ملا یې تړلې چې حقایق پټ وساتي. قادر تر اوسه اعتراف نه دی کړی خو خپلې څو تیروتنې یې منلي دي. اوس دې وار دی چې سیاسي مشرتابه ته ددسیسې له مخې ځادر لیري شي او څرگنده شي چې د قادر او شاه پور تر شا څوک ولاړ دي. مور ډاډ لرو چې ددغه کار د سمبالولو وسه لرو".

شاه پور په ډیر بد رواني حالت کې وو. هغه تل ژړل او غوښتل یې چې ژر تر ژره دې په ډزو ووژل شي. کې چې بي ته ددولت د څارگرۍ ❖ ضد ادارې مشر عزیز، په محرم ډول وویل چې پلټنې یوازې له هغو کسانو څخه کیدلې چې تورن سړي د لاسوندونو ورکړې ته چمتوالی بڼوده. پاتې کسان په ډزو ووژل شول. د خمیني [37] لارویان او د اخوان المسلمین [38] د ډلو غړي باید په یو ځل وژل شوي وي.

د ۱۹۷۸ ز کال د مې په مېاشت کې د بلخ ولایت ۹۰۰ [ننه سوه تنه] اوسیدونکي د افغانستان د خلق ډیموکراتیک گوند د ولایتي کمیټې د لومړي منشي عبدالله احد [اوموسي] [39] په امر د غوايي د انقلاب د دښمنانو په تور نیول شول. هغوی د ولایت مرکز د مزارشريف زندان ته واچول شول. یو کمیسیون وټاکل شو چې د ددغو کسانو د انقلاب ضد کړه وړه و پلټي. هغوی تر بورنووونکو وهلو، ټکولو او ځورولو لاندې ونیول شول. د جون په نیمایي کې له کابله امر راوړسید چې ټول نیول شوي کسان دې پلازمېنې کابل ته واستول شي. د کسانو د شمیرلو په وخت کې وموندل شوه چې د نیول شویو کسانو شمیر لږ شوی دی. هره شپه له ۵۰ تر ۶۰ تنو پورې په مزار کې میشتې د اتلسمې فرقې له پلوه په ډزو وژل کېدل. هغوی چې خوشېې وروسته وژل کېدل اړ ایستل کیدل چې خپل قبر په خپل لاس وکیندي. د نیول شویو کسانو په اړوند هېڅ ډول لاسوندونه نه ول، خو د هغوی د اعاشې د لاسوند له مخې څرگندیدې چې د نیول شویو کسانو شمیره په ورځنۍ توگه له ۳۰ تر ۷۰ تنو پورې لږ شوې ده. د زندان ادارې وویل چې نیول شوي نارینه د شوروي اتحاد د سوسیالیستي جمهوریتونو د اورال [40] او سائبیریا [41] سیمو ته د شاقه کارونو لپاره لیږل شوي دي.

د وژل شویو کسانو خپلوانو ته پارسلونه را ورسیدل. په پارسلونو کې گڼ شمیر توکي ول لکه صابون چې په هغه کې پټ لیک ځای پرځای شوی وو او په لېک کې د شاقه کارونو بڼه ویل شوې وه. [42]

تره کي پوزانوف ته د یوې دولتي ضد دروهې په اړه چې د ۱۹۷۸ز کال په اگست کې افشا شوې وه خبر ورکړ. چین، د امریکا متحده ایالات، ایران، پاکستان، سعودي عربستان او د جرمني فدرالي جمهوریت په کې ښکېل گڼل شوي ول [له متن څخه څلور ټکي ورک دي]. دروهه جوړونکو پلان درلود چې امین او تره کي له منځه یوسي او نوې دولتي مشرتابه غوره کړي. د وسله والو ځواکونو پخوانی ستر درستیز شاه پور او د جمهوریت روغتون رئیس م. ع. اکبر

چې مخکې نیول شوي ول د دغه پلان مخ لوڅ کړی وو. امین وویل: "زمور چارواکو اوس له دغونبول شویو کسانو څخه اعترافات اخیستي دي، هغه زیاته کړه: "گوند په دې بریالی نه شو چې له قادر څخه یو رښتونی مارکسیست لیننیست جوړ کړي، هغه تر هرې منفي اغیزې لاندې راته".

پوزانوف له امین سره ومنله چې: "دا زمور تیر وتنه وه، پوزانوف مسکو ته وویل چې "زمور له انده قادر له سیاسي اړخه نه وو پوخ شوی. هغه هر هوس ته غاړه ټیټوله او احمق وو. سفیر د افغانستان د خلق ډیموکراتیک گوند د مشرتابه پورته شوي گامونه د دغو ټکیوپه ویلو سم وبلل " چې د سفارت له انده پورته شوي گامونه به د انقلابي دولت پایښت او ستنې پیاوړې کړي او په افغانستان کې به د گوند او وسله والو ځواکونو اغیزې لا پسې غښتلې کړي. " امین پوزانوف او وي اي خزاروف ته ډاډ ورکړ چې دی تل خوښ دی چې له خپلو شوروي ملگرو سره سلا کوي او خوښ په دې دی چې له پرچمیانو سره د شخړې په اړه د شوروي اتحاد کمونیست گوند پوهیدنه او جاج کټ مټ په هاغه ډول دی چې بلشویکانو له مینشپویکانو سره درلودله .

تره کي د خپلو سیالانو کمبله ورتوله کړه خپلې اغیزې یې پیاوړې کړې او هڅه یې وکړه چې د ولس په منځ کې منلی او مخور دریځ و مومي . د همدغې موخې د تر سره کولو لپاره هغه د جمعې د لمانځه لپاره جومات ته ولاړ. د هغه راډیويي ویناوې تل په بسم الله الرحمن الرحيم پیلیدلې .

د کی جي بي د میشتې څارگرې څانگې د اټکلنې پربنسټ د غوايي د کودتا د پیل په شپو ورځو کې په وسله وال ځواک کې د پرچم د ډلې ۵۰۰ تنه غړي او ۱۲۰۰ تنه د پرچم ډ ډلې ملاتړ یا مینه وال ول. همدې ته ورته خلقیانو ۴۷۰ تنه غړي او ۱۱۰۰ تنه ملاتړي مېنه وال درلودل. د ټولنې د ملکي وگړو په منځ کې ۵۵۰۰ پرچمیان او څو سوه تنه خلقیان ول .

د ۱۹۷۹ز کال د جون په مېاشت کې د افغانستان د خلق ډیموکراتیک گوند ټول غړي د ملکي وگړو په منځ کې ۱۴۰۰۰ تنه او په وسله وال ځواک کې ۳۰۰۰ تنه ول. د گوند ټول ځواک د تره کي او امین په لاسونو کې را ټول شوی وو او نه یې غوښتل چې په هیواد کې د ډله ییزواک چلولو تگلاره را خپله کړي . هغوی د گوند د صلاحیت کچه راتپه کړه اود انقلابي شوری ، د مرکزي کمیټې او د وزیرانو هر ډول نوښت یې په ټپه و دراره. هغوی د گوند او د دولت د جوړولو په ژوند کې د مارکسیزم **؟** لیننیزم ټولو پرنسیپونو ته شا کړه. د تره کي **؟** امین سیاسي **؟** گروهنیزې تگلارې د هر څه ځای ونيو. ان مخکې له دې ، میشتې څارگرې څانگې ته پته ولگېدله چې امین ، تره کي له لینن سره پرتله کاوه ، د افغانستان د خلق ډیموکراتیک گوند ټول تاریخ منحرفه شوی وو او ویل کیدل چې د ۱۹۷۸ز کال د اپریل د ۲۷ او ۲۸ پیښې د انقلاب لپاره د یوه مډل په توگه بلل کیدلې. د کی جي بي د پلاوي لپاره په یوې مېلمستیا کې چې مشري یې د کی جي بي لومړي او لوی مشر وي. الف. کریچوف [43] کوله ، تره کي په افغانستان کې د غوايي انقلاب په روسیه کې د اکتوبر له انقلاب سره په دې ډول په پرتله ییز ډول وټاړه : ځواک په بیره د

گوند لاس ته ورغی؛ د گوند په کورني ژوند کې بلشویکانو، د منشیویکانو او سوسیالیستو انقلابیونو پر وړاندې جگړه کوله او په افغانستان کې هغوی د یوه یو موتي گوند له لارې هڅه کوله .

هغه وویل " موږ په یو شمیر سوسیالیستو هیوادونو کې د څو گوندیز سیستم درناوی کوو ، خو موږ غوره بولو چې د شوروي اتحاد د سوسیالیستي جمهوریتونو د بیلگې پر لاره گام کنسېږدو. هغه څه چې اوس په افغانستان کې پیل شوي دې په حقیقت کې د پرولتاریا د دیکتاتورۍ پیل او د شوروي اتحاد د مټل پربنسټ ولاړ دی "

وروسته د ۱۹۸۱ ز کال د جنورۍ په مېاشت کې میشتې څارگرې څانگې مرکز ته ولیکل چې د خلق د ډلې یو شمیر غړي بیا غواړي د تره کي د شخصیت او د افغانستان د خلق ډیموکراتیک گوند په بنسټ ایښودلو کې د هغه د ونډې په اړه ډوزو (مبالغو) ته دوام ورکړي. [44]

په پوځ کې گنگوسې خپرې شوې چې پرچمیانو په مؤقت ډول کنترول په لاس کې نیولی دی، هغوی د بولندویانو امرونه سبوتاژوي او د دولت په وړاندې یې کمپاین پیل کړی دی. ببرک د خپلو شوروي ملگرو د دریځ له ویرې ، د تره کي پرضد له خبرو کولو ویریده. له شورویانو سره د تره کي خبرو اترو څرگنده کړه چې شورویان د گوند د ستونزو په اړه د یوې څرگندې لیکې منلو ته چمتو نه دي ځکه چې د اکر وکر له روان بهیر څخه یې روڼ انځور نه درلود. گن شمیر وختونه سلا گانې له اړوپیچه (تناقضه) ډکې وې .

کي جي بي څو ځله د خپل استازي له لارې له امین څخه چې د دولت او امنیتي ارگانونو واک یې په لاس کې درلود وغوښتل چې د یوشمیر کسانو په اړه دې عدلي څارنه بنده کړي ، د هغوی له نومونو څخه دې د هر ډول سیاسي شکمنۍ تورونه پاک کړي او د کې جي بي څو تنه ایجنټان او د ډاډ وړد اړیکو لرونکي کسان دې چې د چارواکو له پلوه پرې د دولتي ضد فعالیتونو تورلگول شوی دی ، خوشې کړي. امین ته وویل شول چې لاندینیو کسانو د شوروي د کي جي بي استخباراتو لپاره گټور کارونه تر سره کړي دي او په افغانستان کې یې د ډیموکراتیک انقلاب په لړۍ او د شوروي او افغان ولسونو د دوستۍ په ټینګښت کې پخه ونډه لوبولې ده. امین ته په دغه وړاندیز کې ددغو کسانو نومونه ول:

د داؤود د رژیم د سر وزیر مرستیال ح. شرق، [45]

د کورنیو چارو د پولیس او ژاندارم پخوانی مشر صمد اظهر ،

د انقلابي شوری پخوانی غړی او د ټولنیزو گټو / فوآند عامي پخوانی وزیر [46] محمد [47] رفیع [48]،

د سوداگرۍ د وزیر پخوانی مرستیال عبدالسلام ،

د دفاع وزیر قادر او یو شمیر ډیر نور .

دغسې يوې غوښتنې ته په ځواب کې د امين په استازيتوب د ملي امنيت عمومي مشر اسدالله وويل چې " د هغو نيول شويو کسانو ژوند به ، چې له تاسو سره يې اړيکې درلودلې خوندي وساتل شي ، ښايي د پينځو کالو په ترڅ کې خوشې شي." امين په خپله چمتو ښکاريد چې هغه افغانان چې شوروي ملگرو ته مالوم او د شوروي اتحاد د سوسياليستي جمهوريتونو دوستان ول خوشې کړي. ددې ترڅنگ په همدې وخت کې امين دغه نيونې د رسمي جزاً په نامه وبللې. : "هغه ټينگار وکړ چې په هيواد کې د نويو دولتي فعالينو اډانه جوړه او د ټولنيز ❖ اقتصادي بدلون لپاره نوې لارې چارې تر لاس لاندې نيول شوې دي.

يو شمير شوروي کارپوهان په ځانگړې توگه هغه کسان چې د پخواني رژيم تر سيوري لاندې يې تر ډيرو کلونو پورې کار کړی وو او اوس بيرته هيواد ته راستانه شوي ، بيا هم له افغانستانه هماغه پخوانې زړه ليد بڼه لري او په عيني توگه روان حالت ته نه گوري]. 49]

پوزانوف د شوروي مشرانو په استازيتوب له تره کي څخه غوښتنه وکړه چې دوه تنه نيول شوي کښتمند [50] او قادر دې ونه وژل شي. تره کي وويل : " هغوی ډيرستر جرم کړی دی . هغوی د چين او د امريکا د متحده ايالاتو په مرسته يوه منظمه دسيسه ترلاس لاندې نيولې وه. زه له تاسو سره همغږی يم چې ځپل يوه پياوړې وسله ده. خو لينن موږ ته رابښودلي چې بايد د انقلاب ددښمنانو پر وړاندې بې رحمه و اوسو او د اکتوبر د انقلاب د بريا لپاره بايد په ميليونونو انسانان ووژل شي. که دغه وسله په زغرده او پريکنده ډول په کار يووړل شي ، هغسې چې پرون د کابل د اله گولې په ځپلو کې وکارول شوه ، نو پايلې يې په بشپړ ډول څرگندې دي".

د غه خبرې اترې د ۱۹۷۹ز کال د اگست په شپږمه نېټه تر سره شوي دي. ب. ن. پونيمارييف [51] د لارښوونو لپاره د ۱۹۷۹ز کال د جولای له ۱۷ تر ۲۰ کابل ته تللی وو. د ټوليزو گټو/ فوآډ عامې وزير پنجشيري [52] [جاسوسي نوم يې "ريچارد"] د خپلو پټو محرمو خبرو په ترڅ کې ژوره خواشيني څرگنده کړه چې پونيمارييف د گوند له اکثریتو فعالينو سره له ليدنې کتنې ډډه وکړه. هغه ريچارد پنجشيري وويل چې ان هغه د سياسي بيرو له غړو سره ونه ليدل؛ هغه يوازې د خپلې کتنې کړی له امين او تره کي سره په ليدلو تنگه کړې وه. هغه وويل " د سياسي بيرو پريکړې يوازې د دوه کسانو امين او تره کي په لاس کې دي. په غونډه کې ناست کسان يوازې د پريکړو منلو ته ناست دي. د سياسي بيرو په غونډو کې يوازې هغو ناستو کسانو ته د څه ناڅه دونډې لوبولو دنده ورکول کيږي چې چکچکې کوي. هيڅوک دومره زړه او جرئت نه لري چې د تره کي او امين پر ضد دې خبرې وکړي ځکه ټول ويريږي چې د انقلاب دښمنان به و نومول شي. د ولس په وړاندې د امين او تره کي سياستونو غټه زړه بدوالي او ناخوښي راپارولې ده. بې گناه خلک د شپې له پلوه په بې دليله ډول د هغوی د ميرمنو او ژراندو ماشومانو تر مخې نيول کيږي .

د پونيمارييف [53] تيرونه او بصري اشتباه ب . س . ايوانوف [54] اصلاح كړه. هغه له دستگير پنجشيري (ريچارد) سره د ۱۹۷۹ ز كال د جولای په ۲۹ نېټه وليدل او د شوروي اتحاد د كمونيست گوند د مركزي كميتې له هغه ليك څخه يې خبر كړ چې پونيمارييف د افغانستان د خلق ډيموكراتيك گوند مركزي كميتې ته راوړی وو. پنجشيري له ايوانوف څخه پر هغه د ډاډ له كبله مننه وكړه او ژمنه يې وكړه چې په نه ستري كيدونكې توگه به د هيواد د نسيگنو لپاره كار وكړي چې له مخې به يې د گوندونو او يو موټي هيوادونو تر منځ دوستي او ملگرو توب پياوړی شي. هغه وويل چې د تره كي او امين پريكړو ته د بې قيد او شرطه غاړه ايسودلو روانه لړۍ به ونه شي كولاى پر پخوانيو تيرونو بر لاسي شو او يا به ددې جوگه نه شي چې په هيواد كې اكر وكر بيرته نورمال حالت ته را وگرځوي. ميشتې څارگرې څانگې د [ريچارد] مالوماتو ته ډير ارزښت وركړ .

د ۱۹۷۹ ز كال د جولای د مېاشتې په ۲۷ نيټې تره كي په دولت كې نور بدلونونه رامنځته كړل. د پوځ د سمبالولو چارې يو ځل بيا امين ته وسپارل شوي. پونيمارييف [55] او ل . پ گوريلوف [56] [د شوروي مشر پوځي سلا كار تره كي ته ورغلل او له هغه يې د بدلونونو د لامل پوښتنه او سپړنه وغوښتله.

امين له خپلو كسانو پوښتنه وكړه چې ولې شوروي ملگرو په داسې بېړنۍ توگه له تره كي سره وليدل؟ خو امين همدغې پوښتنې ته په خپله په ځواب كې وويل " داسې بريښي چې شوروي ملگري تره كي ته د دولت په منځ كې د بدلون په اړه ورغلي ول او مور شورويان له بدلونه مخكې نه ول خبر كړي".

مسكو ته له كابله گزارش را ورسيد چې په كابل كې امريكايي ديپلوماتان د دولت بدلون يوه نومیده هيله بولي چې له مخې يې غواړي روان اكر وكر وژغوري. امين پر ځان د لوی گواښ منلو ته غاړه ايښې وه ځكه كه د ياغيانو په وړاندې جگړه كې بريالی نه شي نو دی به د نورو كسانو بلهاری (قرباني) شي. ايوانوف له امين سره له غونډې وروسته د جولای د مېاشتې په ۲۹ دغه تيلگرام مسكو ته وليږه: " تره كي امين ته زموږ بشپړ پيغام او د انديښنو ټولې برخې نه دي ويلي. داسي ښكاري چې تره كي دغه كار ددې لپاره كړئ چې امين ته څرگنده كړي چې د شوروي اتحاد امين ته ډير درناوی لري".

د شوروي پلاوي او افغان مشرتابه ترمنځ يو څرگند سوږ چاپيريال رامنځته شوی وو. افغانانو تر يوې كچې ښه مخ او ليوالتيا څرگنده كړه او پرته له سلا او مشورو يې چال چلند وكړ. [پايله دا شوه چې] [شوروي] سلاكارانو او كارپوهانو ته لارښوونه وشوه چې د افغانانو د [اخيستل شويو] گامونو په اړه دې اړين مالومات را ټول كړي. د شوروي د پلاوي ډلې غړي زيات شول او د كي جي بي د استازيتوب پينځه مرستيالان وگومارل شول؛ د جاسوسي ډلې ضد، پوځي ډلې ضد، جاسوسي ضد، سرحدي ستونزو او د كورنيو چارو د وزارت د [كړنو] په اړه دې مالومات راټول كړي. د كي جي بي د پلاوي لومړی مرستيال [چې دنده يې له گوندي دولتي مشرتابه سره مرسته وه] د څارگرې څانگې د مشر په توگه و ټاكل شو. د مالوماتو د شننې او كره كتنې ډله جوړه شوه. د ۱۹۷۹ز كال د مارچ په مېاشت كې سياسي بيرو

یوه ځانگړې پریکړه وکړه چې له مخې یې جنرال ن. س. ویسیلکوف [57] د شوروي اتحاد د کورنیو چارو د وزارت د سلاکارانو په هغه ډله کې وگومارل شو چې د افغانستان د کورنیو چارو له وزارت سره تړلي ول .

د افغانستان گڼ شمیر ادارو ته ډول ډول پلاوي ولیرل شول چې پر افغانانو اغیزه وشیندي. ددغو پلاويو په یوې ډله کې د کورنیو چارو د وزارت د پرسونل عمومي رئیس الف.ی. دروزدڅکي [58] ، او د دیپارتمنت مشر الف . ی. [ایلین] [59] د جون په مېاشت کې پولیس او ژاندارم ته واستول شول.

سلاکاران فعال ول اود ټولو وزارتونو په سوږو د کیندلو لپاره ور ننوتل. د بیلگې په توگه سلاکار ن. ک گریچین [60] وویل چې هغه دې د " پټ وزیر " په توگه وټاکل شي چې د پلان وزیر ترڅنگ کاروکړي او اقتصادي او مالي چارې ورسره په گډه په مخ بوزي او هم به هغه پلانونونه چې دوی ته ورکول کیږي پلي کړي ؛ په حقیقت کې دې به د هرڅه پازوالي " مسؤولیت " په غاړه ولري. نوموړي وړاندیز وکړ چې ټولې اړوندې خواووې یعنې وزارتونه دې ددوی له ټولو پریکړو سره همغږي وي.

د ماليې چارو وزیر عبدالکریم میثاق او د سیاسي بیرو غړي پرځای نیوکه او گوتڅنډنه وکړه چې " دا خو ملگري ملتونه نه دي !"

میثاق وویل هر وزیر د خپل وزارت د ټولو چاروپازوالي لري او هېڅ کمیسیون نه شي کولای د هغوی د دندو ځای ونیسي. [61]

د سلا کارانو ډلې پریکړه وکړه چې میثاق بې اعتباره کړي.

میثاق په څرگنده ویل چې " په هیواد کې په دیرشو مېاشتو کې د سوسیالیزم د په پښو درولو لپاره . " ، شوروي اتحاد اړ دی چې د افغانستان له ډیموکراتیک جمهوریت سره مرسته وکړي.

کي جي بي د هغه څرگندونې په شوروي اتحاد پورې د ډیرې ډډې لگونې یا اتکا د نخښې په توگه و گڼلې او [یا هم په شوني توگه] د شوروي د مرستو د بې اعتباره کولو په موخې .

د ۱۹۷۹ز کال د جنوري په مېاشت کې میثاق په مسکو کې د افغان مشرتابه او د دریمې نړۍ د هیوادونو په منځ کې په دې تور افشا شو چې نوموړي د کي جي بي له امکاناتو څخه گټه اخیستله.

افغان مشرتابه ته وویل شول چې میثاق د شوروي اتحاد له سوسیالیستي جمهوریتونو څخه د سرچینو لپاره نامعقوله غوښتنې لري او هغه په دې دریځ کې نه دی چې ددغسې غوښتنو وړتیا ولري .

سلاکارانو وویل چې هغوی په بې خبرې کې د میثاق تر اغیزو لاندې راغلي ول. میثاق د شوروي اتحاد سوسیالیستي جمهوریتونو په وړاندې له دښمنۍ ډک دریځ درلود او د هغه کره وړه د مائوئیستانو تر اغیزو لاندې وو .

د ماليې د وزير مرستيال زوتوف [62] د سوداگرۍ د وزير او د انقلابي شوري د غړي غوربندي [63] په وړاندې ډير زير او تريخ چلند دريځ درلود.

افغانانو هم له خپله اړخه د پوځي سلاکارانو د وړتيا په اړه خپله ناخوښي څرگنده کړه. امين د ۱۹۷۸ز کال په پای کې د ننگرهار د کامديش د ولسوالۍ په تنگه دره کې خپله ژوره انديښنه څرگنده کړه.

امين وويل: " له هغې ورځې چې سلاکاربرياسکين د افغان د سرتيرو سرمشري کوي افغان پوځ د انقلاب ضد ډلو په ټکولو کې څرگنده ناوړتيا ښودلې ده. مور ستاسو سلاکارانو ته د افغان سرتيرو په منځ کې پراخ او هر اړخيز واک ورکوو. مور هغو سرتيرو ته کلکه سزا ورکوو چې ستاسو د بولندويانو د سلاگانو په پلي کولو کې پاتې راځي. دا مور ته ددې مانا رابښندي چې ستاسو ټول سلاکاران وړ او بې کفايته دي. مور هغوتجربه کارو جنرالانو ته اړتيا لرو چې مور يې په شوروي اتحاد کې پيژنو. هغوی بايد د افغان سرتيرو جگړه ييزه وړتيا لوړه بوزي او هغوی ته دې جگړه ور زده کړي او ور زده دې کړي چې په جگړه کې دې د شوروي پوځ تجربه پلي کړي ".

امين ټينگار وکړ: " پرته له هغې، مور ته به ډيره گرانه وي چې ستاسو له جنرالانو سره په دې ډول چلند وکړو".

امين گوريلوف ته په نغوټې، جنرال زپلاتين [64] ته وويل، " او د هغه مرستيال (خرامچينکو) [65] ددې وړتيا نه لري چې بړکې (جدي) پريکړې تر لاس لاندې ونيسي. " افغانان د شوروي د رښتوني ژوند د کوډو له خوبونو راپاڅيدلي دي.

افغان ايجنټ [رککاس/ رقااص] [66] وويل چې د هغه ميرمن په مسکو کې د بوتکين وه؛ په روغتون کې ډاکټرانو او نورو اړوندو کارکوونکو نه يوازې له هغه څخه د تحفو او بډو هيله درلودله بلکه داسې چلونه يې تر لاس لاندې ونيول چې د بډو او تحفو د لاس ته راوړلو لپاره يې د درملنې کار بيرته غورځاوه.

شوروي لوري هم ډيرې سر ټکونې درلودلې خو هغه يې په بل ډول څرگندې کړي. په لاندې ډول:

د شوروي اتحاد د کمونيست گوند مرکزي کميټې ته په مستعار نوم يو ليک راغلی وو. په ليک کې ويل شوي ول چې سفير پوزانوف، پوځي سلاکار گوريلوف او د کي جي بي د ميشتې څانگې مشر اوسادچي ترون جوړ کړی وو. هغوی د گوند د تگلارې کرښه د خپلو شخصي او کاري لاملونو له امله منحرفه کړې وه. هغوی د سفارت شتمني لوټ کړې او ځانونه يې شتمن کړل، ډير شراب يې څښل او د عياشۍ ژوند يې خپل کړی وو. د سفارت پوځي اتشې او قونسلانو غلط ليکونه ليکل او د حالاتو ناسمه ارزونه يې کوله. هغوی مالي مفتشين په نشوکې ډوبول او بډې به يې ورکولې.

بډې ورکول دود گرځېدلی وو ، له شوروي او افغان کارپوهانو څخه په وچ زور تحفې اخیستل کېدې. د شوروي اتحاد له مرکزي کمیټې څخه گوندي فعالینو هم ځانونه شتمن کړل. هغو کسانو چې په دې لړ کې همکاري نه کوله د غچ اخیستنې په لومو کې رانښکېدل او یا بیرته کورونو ته لیږل کېدل.

د لیک لیکوال د داؤود پر وژنې ډیر خواشینی وو او څرگنده کړې یې وه چې " داؤود د هرڅه په مغز پوهیده" لیکوال د افغانستان مشرتابه ته سپکې سپورې ويلي ول.

پوځ د نړیوالې دندې په تر سره کولو کې له دسپلین څخه وتلی وو. بیلگه یې دا ده : د ۱۹۷۹ز کال د جون په ۲۱ د ۲۵ فرقې کې څلور تنه شوروي ژباړونکي چې د خوست په ښارگوټي کې دیره ول د خپل فراغت په ویاړ یوه میلمستیا جوړه کړې وه. د میلمنو په ډله کې د څارگرې څانگې مشر، ډگرمن کالینن [67]، د سرحدی گارد مشر گوروفیس [68] ، د ۵۹ توپچي لیوا بولندوی جگړن ن . س. سیمینچنکو [69] او د فرقې بولندوی ن. الف. کروس [70] هم ول. هر چا ته ، د هغوی تر وسې شراب برابر شوي ول. تاسو پوهیږئ کله چې نشه پیل شي نوبت او تودې خبرې اترې هم ورسره پیل شي او د خبرو بڼه په بشپړ ډول بازاری کیږي. یو وزبک بریدمن صادقوف هر ډول سرټکونې او شکایتونه چې درلودل را برسیره کړل.

هغه تر ډیرو شیبو له خپلو کړاوونو وگرید او بیایې د خپل مشر له هغو گوتنیونو څخه یادونه وکړه چې پر ده یې د ناسمې ژباړې په اړه کړې وې. صادقوف ډیر پاریدلی او قهرجن وو او د ناستو سلاکارانو په ځورونه یې پیل وکړ. صادقوف ماشیندار را پورته کړ او ټولو ته یې د غچ گواښ وکړ. سر بریدمن مالولتکین و کولای شول چې صادقوف بې وسلې کړي او بلې خونې ته یې بوت او هلته یې بیده کړ.

یو ساعت وروسته صادقوف له خوبه را پاڅید او د نوکریوال خونې ته په ډیر بوردنورې قهر ورغی: صادقوف نوکریوال ته وویل " ته گومان کوی چې له خپل مورني ټاټوبي څخه دې دفاع کوی؟ هو؟ که نه؟ تاسې ټول ځائینین یاست!" او بیا یې په برزو پیل وکړ. نور یې تاسو اټکل وکړئ چې د یو نیشه سړي له خولې څه را وځي.

دغو خبروټول کسان په اندیښنه کې اچولي ول. افسرانو کیسلییوف [71] ، ریباچینسکي [72] او کوستین [73] دلیلونه راوړل او غوښتل یې چې صادقوف غلی کړي. هغوی صادقوف بلې خونې ته بوت. خو یو ساعت وروسته صادقوف بیا له ماشیندار سره را ښکاره شو. هغه بیا هم تر دغه دمه نیشه وو او د شرابو په اغیزو کې ډوب وو. هغه غوښتل یو دا لان ومومي او دباندي راووځي او هر لور یې ډزې کولې. سیمینچنکو ووژل شو او مالولتکین [74] او یو افغان سرتیری ټپیان شول .

د پوځ د لوی سلاکار مرستیال س.پ.توتوشکین [75] ته په ډیرې چوپتیا د پیښې په اړه خبر ورکړل شو. له هغه وروسته د پیښې خبر د لوړې بولندې نورو لوړو پوړیو ته ورسول شو. د سیمینچنکو کورنۍ د هغه له مرگه خبره کړل شوه او کورنۍ ته یې وویل شول چې: هغه د خپلې نړیوالې دندې د تر سره کولو په وخت کې په ویاړ ووژل شو.

[1] Figir

ښايي فقير وي. [ژباړونکی]

[2] د مصحح يادښت: د افغانستان د خلق ډيموکراتيک گوند د پرچم دډلې غړی، په ۱۹۷۳ ز کال د هوايي او هوايي مدافعي د ځواکونو بولندوی وو چې د غوايي په انقلاب کې يې برخه واخيستله او د تره کې تر مشرۍ لاندې د ملکي دولت تر راتگه پورې د انقلابي شوری مشروو. په ۱۹۷۸ ز کال کې نوموړی تر دريو مياشتو پورې د دفاع وزير وو خو د اگست په مياشت کې په مرگ محکوم او زندان ته ولويد. کله چې بېرک په واک کښينول شو، قادر له زندانه خوشې او پخوانی گوندي دريځ ورته بيرته ورکړل شو او له (۱۹۸۲ تر ۱۹۸۵ ز کالو پورې) د دفاع د وزير په توگه پاتې شو. پر کال ۱۹۸۵ ز کې يې د گوند له سياسي بيرو څخه استعفا وکړه او يو کال وروسته پولند ته د سفیر په توگه وليږل شو. هلته له دوه کالو وروسته، بيرته هيواد ته را وبلل شو او په پارلمان کې د غوره شوي غړي په توگه وټاکل شو. د گزارشونو پر بنسټ د مارکسيست رژيم له نړيدا وروسته په اروپا کې يې پناه واخيستله.

[3] د مصحح يادښت: سيد محمد گلابزوی (agent 'Mamad')

[4] M. Rafi (agent ◆Niruz')

[5] د مصحح يادښت: پوزانوف: له ۱۹۷۲ ز کال نيولې د شوروي اتحاد سفیر

[6] د ليکوال يادښت: خاص ارگانونه يا خدماتي څانگې د دولت رياستونه او د مخالفينو هغه بنسټونه دي چې يا په نيغه يا په غيرمستقيم ډول له څارگرو، اجرائيوي او له جاسوسۍ ضد ادارو سره يا په خپل هيواد کې يا له هيواده د باندې تړلي وي لکه: څارگرې څانگې، د جاسوسۍ ضد ادارې، پوليس اوژاندارم، د مهاجرت او گمرک څانگې، سرحدي ساتونکي، د فعالو اقداماتو او د غلطو مالوماتو د خپرولو څانگې، ورانوونکې او ايډيالوژيکې څانگې او د روانې جگړې څانگې. لنډه دا چې دغه ټولې څانگې يا څارگرې او يا جاسوسي - ضد څانگې يادېږي.

[7] د اسرئيلو څارگره اداره

[8] د ليکوال يادښت: ميشت څارگر د څارگرې څانگې هغه غړی دی چې د مرکز د نورو غړو له پلوه د ميشتې څارگرې څانگې د مشر په توگه ټاکل کېږي.

[9] د مصحح يادښت: د آی الف. کريفوگوز په نامه هم پيژندل کيده

[10] د مصحح يادښت: د شوروي خبري آژانس

[11] د مصحح يادښت: د شوروي د بهرنيو چارو وزير له ۱۹۵۷ ز وروسته. له هغه وروسته (۱۹۸۵ تر ۱۹۸۸ ز پورې) د شوروي اتحاد د سوسياليستي جمهوريتونو د عالي شوری د رئيسه هيئت مشر.

[12] د مصحح يادښت: پاچا ظاهرشاه ۱۹۳۳ تر ۱۹۷۳ پورې

[13] GRU

د مصحح يادښت: د شوروي پوځي څارگره څانگه

[14] د ليکوال يادښت: د پوځ د ميشتو څارگرو څانگو وزارت لکه د کي جي بي د ميشتو څارگرو څانگو په څير په نړۍ کې خپلې ځالې درلودلې. لاندنې شميرې په ۱۹۶۲ ز کال کې د جي آريو يا د پوځي استخباراتو شميرې او ځايونه په گوته کوي. د افغانستان لپاره ټوله شميره ۴، سوريه ۷، گانا ۶، گينيا ۳، مالي ۴، سوماليا ۳، ليبيا ۷، ارجنتاين ۱، پاکستان ۹، آستريا ۱۴، مکسيکو ۷، فنلند ۵ او يونان ۸. په لاندني لښتنلېک کې ټول هيوادونه نه دي ياد شوي. د کي جي بي امنيتي مأمور د کي جي بي د ميشتې څانگې قانوني غړی دی چې د سفير لپاره په امنيتي چارو کې د اسيستان په توگه ټاکل کيږي. د هغه عملي دنده دا ده چې په يوه (تر نښې لاندې) هيواد کې د شوروي د سفارت او ديپلوماتيک استازيتوب او د هغوی د رسمي دندو، د شوروي هغه ادارې چې په اړوند هيواد کې کار کوي، په بهر کې د شوروي د اتباعو او د هغوی د کورنيود خونديتوب په اړه امنيتي چارې تر لاس لاندې ونيسي. په ځانگړې اکر وکر کې امنيتي مأمور دنده لري چې د کوربه هيواد له امنيتي چارواکو سره رسمي اړيکي ټينگې وساتي.

ټوله شميره	نور لکه: د مارفلوت اټومي ايجنسي	ملگري ملتونه	الف پ.ن نووستې	ت اس	ايروفلوت	د سوداگرۍ وزارت	د بهرنيو چار وزارت	هيواد/ ښار
۳۳	۱	۱۳		۱		۲	۱۶	نيويارک
۲۱	۴					۳	۱۴	واشنگتن
۲۴	۲			۲		۹	۱۱	انگلستان
۱۴	۱	۱	۱	۱	۱	۴	۵	فرانسه
۱۲	۲					۳	۷	لويديځه جرمني
۹	۱					۳	۵	ايتاليا
۳						۲	۱	سويتزرلن د
۷		۳		۱		۱	۲	ناروې
۹	۱		۱	۱	۱	۳	۲	سويډن
۹	۲			۱	۱	۲	۳	دنمارک
۷	۲					۴	۱	هالند

بلجیم	۲	۲	۲					۶
ایران	۴	۳		۱			۴	۱۲
کمبودیا	۲						۱	۳
جاپان	۷	۲			۱			۱۰
برما	۲	۱	۲					۵
تایلند	۳	۲				۱	۱	۷
اسرائیل	۴	۱		۱				۶
ترکیه	۱۰	۶					۲	۱۸
ایتوپیا	۱			۱			۱	۳
موروکو	۶	۱						۷
یوراگوای		۱		۱				۲
کانادا	۶	۱						۷
هندوست ان	۲	۳	۱					۶
اندونیزیا	۲		۱	۱				۵
عراق	۴	۱					۱	۶
مصر	۳	۱	۲	۱			۲	۹

[15] دمصح یادښت لیک: د افغانستان په شمال ختیځ کې یو ښارگوټی

[16] د مصحح یادښت لیک: د افغانستان د گټو د ساتنې اداره له کودتا وروسته د افغانستان عمومي څارگره اداره وه چې د شوروی له یرغله وروسته د خاد [خدمات اطلاعات دولتي] په نامه و نومول شوه.

[17] دمصحح یادښت لیک: د امریکا متحده ایالات.

[18] V.G. Osadchy

[19] P.S. Golivanov

[20] Lieutenant-Colonel S.G. Bakhturin

[21] Y.L. Kukhta

[22] Bogdanov

[23] د ليکوال يادښت : " په طبقاتي شخړه کې وسله په لاس ملگري " يوه گروپينه يا اصطلاح ده چې : څرگنده دوه مخي يا (هيپوکراسی)، تر پرمينې ځلا لاندې پټه شوې وي. په دې گروپينې کې تر ټولو غټه خبره پياوړتوب او ځواک دی. کې جي بي له افغان ملگرو سره د کار کولو په وخت کې د هغوی له غوږونو په څو څو ځله ور تيره کړه چې شوروي اتحاد د نورو هيوادونو په شان نه يوازې ستاسو جغرافيوي گاونډی هيواد دی برعکس د ټولې نړۍ د پرولتاريا لپاره د هغه پر سره باندې دا شعار ليکل شوي چې : " د نړۍ پرولتاريا يو موټي شی ! " (په افغانستان کې د ټول ولس له ۱۵ ميليونو څخه د پرولتاريا شمير يوازې ۲۵۰,۰۰۰ وو). د شوروي اتحاد سوسياليستي جمهوريتونه د ټولو کمونيستانو پلرنی ايډيالوژيک ټاټوبی وو. له دې امله پرته له دې چې يو کمونيست د نړۍ په کوم گوټ کې زيربډلی وي ، د کوم هيواد تابعيت و لري او چيرې ژوند کوي د هغه اړيکه خامخا له شوروي اتحاد سره يوه تلپاتې اړيکه گڼل کېدله ، د هغه بيخ او بنسټ په همدغه شوروي اتحاد کې زرغونیده ځکه هر کمونيست له شوروي اتحاد سره د خپلې ډلې د تراوېر بنسټ او کچه د شوروي اتحاد له کڅوړې او شونډک څخه د ژوند اړينه تومنه تر لاسه کوله. که ددوې ډله يا څانگه له شوروي اتحاد څخه پریک شوې وای نو څرگنده ده چې ډله مړاوې کېدله ، په ټوټو ټوټو ويشل کېدله او پایله يې د ځواک ، درنښت ، دريځ او نوم له لاسه تلل ول. د [فرانسې د کمونيست گوند مشر] موريس تورز يو وخت د يوه کمونيست عمومي احساس په دغو ټکيو کې رانگارلی وو : کله چې يو کمونيست د شوروي اتحاد ترڅنگ جگړه کوي ، دغه احساس له ملگرتوبه لور احساس دی ، له پيوستونه لا لور دی. دا زمور لپاره هم يو جگړه ده. مور ته د لينن خبره په ياد راځي... 'مور انترناسيوناليسټان يو. مور هڅه کوو چې يو بل ته په يو موټې توگه نيردې شو ، مور غواړو چې د نړۍ د ټولو هيوادونو کارگران او شپانه د يوه نړيوال يوگري شوروي اتحاد په جمهوريت کې راغونډ شي. " اوس وينو چې شوروي او نړيوال نومیکلاتوران په ټينگه او د پراخو گامونو په اوچتولو ، د خپلې پرمينې موخې پر لور درومي .

[24] د ليکوال يادښت ليک : کله چې په يوه هيواد کې د شوروي رژيم ته ورته يو رژيم رامنځته او د کي جي بي ايجنټان د رژيم واگې په لاس کې ونيسي او د واکمنۍ پياوړي دريځونه ډک کړي نو د هغه اړيکې له هيواد سره د يوه ايجنټ په توگه شلول کيږي او په دې کې يو شمير ايجنټان د اړيکو د ډير ډاډ ورسرچينه گرځي. د جاسوسي اړيکې او د ډاډ وړ اړيکې له يو بل څخه څه توپير لري؟ په څارگرو کې يو کې د جاسوسۍ يا ايجنټ اړيکې د څارگرې څانگې او د هغه سرې ترمنځ اړيکو ته ويل کيږي چې د جاسوسۍ کار لپاره راوړل شوی وي او د يوه ايجنټ په توگه يا د خپل هيواد تر بيرغ لاندې او يا تربل بيرغ لاندې تر جعلي نوم لاندې خپله همکاري پټه ساتي. ايجنټ ، يا د څارگرې خدماتو له يوه رسمي مأمور يا د يوې ادارې له يوه استازي سره د پټي همکارۍ د تړون پر بنسټ جاسوسي کارونه په ډير ځير، په پټه او سيستماتيک ډول پرمخ بيايي ، دغه کارونه کلکه ناکله د يوې جعلي ادارې له لارې پرمخ بيول کيږي چې نوموړې اداره په پټه د څارگرې څانگې د مامور يا د ايجنټ له پلوه پرمخ بيول کيږي .

د ډاډ وړ اړیکې او د ډاډ وړ همکاري د جاسوسي هغه ډول اړیکې دي چې د یوه څارگر مامور [د یوې قاعدې په توګه خپل څارګري هويت پټ ساتي] او د هغو کسانو ترمنځ چې څارګرو څانګو ته هېڅ ډول ژمنه نه لري خو جاسوسي خدمات د څارګرو مأمورینو په غوښتنو د هغوی د وسې په کچه د یوه ځانګړي محدودیت په کړۍ کې چې هغوی ته د منلو وړ وي، ترسره کوي .

د ډاډ وړ اړیکو کسان څارګرو ته د ایډیالوژیکي او سیاسي سیالیو، د علاقې وړ موادو، د ملګرتوب او نورو اړیکو په اړه چې له هغوی سره یې ټینګې کړې دي، مالومات ورکوي.

دداسې اړیکو بنسټ: معنوي، د یوه سړي د اړتیا وړ مواد، د هغه لیوالتیا او شخصي کرکتر دی چې څارګر دغو بیلګو ته په کتلو هغه د ډاډ وړ اړیکو ټینګولو ته را پاروي .

د اغیزو اړیکې یا په بله وینا اغیزمنې اړیکې په یوه دولت او سیاسي کړيو کې د ځانګړي اهمیت لرونکي دي چې د یوه دولت په ارګان او د (په نخښه شوي) هیواد په سیاسي او ټولنیز ژوند کې د یوه څارګر مأمور له پلوه د داسې اقداماتو ترسیوري لاندې پلي کیږي چې پر نوموړو برخو اغیزه وښیندلاي شي. دداسې اړیکو په منلو بهرنی سړي اړ دی چې د خپل هیواد د قانون او نورمونو په اډانه کې کاروکړي او ځان د جنایي پلټنو د ګواښ ښکار ونه ګرځوي. خو په دغسې اړیکو کې هغه داسې کارونه ترسره کوي چې د عادي پیژندګلوي له نورمونو دباندې دي او په څرګنده پوهیږي چې څارګر نه د یوه څارګر توګه بلکه ترخپلې وسې د یوه بنسټ، د استازي په توګه یوازې [اکت] کوي او څرګندوي چې د ځان د ګټې لپاره نه بلکه د خپل بنسټ د ګټو او اړتیاوو استازیتوب کوي. له څارګرو څانګو سره د بهرني سړي اړیکې پټې وي. د ایجنټ برخلاف، د ډاډ وړ لرونکي سړي ته عملیاتي روزنه نه ورکول کیږي. له دې امله د میشتې څارګرې څانګې مأمورین باید دغه محرم کرکتر او د هغه اړیکې تل تر خپل څارلاندې ونیسي چې دغه اړیکې دې د هغه اشنایانو، ملګرو یا د مخالف لوري ایجنټانو ته ورڅرګندې نه شي. کله چې د ډاډ وړ اړیکو سړي و ارزول او وازمویل شو او څرګنده شوه چې هغه د ډاډ وړ او صادق دی بیا له هغه غوښتنه کیږي چې د خپلو اړیکو تومنه خپلو ملګرو یا د مخالف لوري خاصو خدماتي څانګو ته رسوا نه کړي او له خپلو اړیکو څخه به هېڅکله د کي جی بی د ګټو پر وړاندې ناوړه ګټه پورته نه کړي .

محرمې اړیکې له قانوني اړیکو څخه توپیر لري او د یوه بهرني او د څارګرې څانګې ترمنځ د اقتصادي اړیکو لکه د سوداګریز ثبات اویا د سوداګرۍ د ودې په کړۍ کې ترسره کیږي. له هغه څخه مالومات تر لاسه کیږي او یا ورته لارښوونه کیږي چې له مخکینۍ خبرتیا پرته د بهرنې تبعې او د څارګر مامور ترمنځ د یوه دوه اړخیز پوهاوي په اډانه کې دې بهرنی سړي اړین ګامونه پورته کړي

د ډاډ وړ اړیکو او د استخدایي اړیکو ترمنځ توپیر دا دی چې د اړیکو د پرمختګ په یوې ځانګړې لړۍ کې په لومړي پړاو کې د بهرني سړي یا د بهرني د تخلف او د میشتې قانوني څارګرې ترمنځ د اداري د نورمونو پر بنسټ د څار

يو څرگنده کچه شته چې په با النسبه ډول د رسمې مراحلو له لړيو څخه توپير مومي حال دا چې په وروستنيو مراحلو کې دغه محدوديتونه نه ليدل کيږي او په خپله څارگره اداره هڅه کوي چې د څارلو د روښانو قانوني نورمونو پر بنسټ له محدوديتونو او خنډونو وتلې د اړيکو د نيولو هڅه کوي .

کله چې يوه اړيکه تر هدف لاندې نيول کيږي څارگره څانگه بايد پوه شي چې آیا دا اړيکه له ايجنټ سره ده يا يوه د ډاډ وړ اړيکه. د وروستني هدف معرفه بايد د لومړنيو عمومي اهدافو په اډانه کې رانغاړل شوي وي. په يوه استخدامي هدف کې د محرميت اجزاوي په ډير څرگند او روښانه ډول ويل شوي وي. ورکول کيدونکې دنډې ډيرې روښانه او د پرمخ بيولو ميتودونه يې په شرح ډول ورته ويل کيږي. په دې کې بايد ډيره پاملرنه وشي چې د څارگرې څانگې د پام وړ موخې او گټې ورڅخه تر لاسه شي او د ميتود کار بايد عملي وي. په دې برخه کې د استخدام شوني ډولونه او د يوه ايجنټ په توگه د هغه د پټې همکارۍ لپاره ټول ميتودونه سپړل کيږي .

په څارگريزو کارونو کې د پټو اړيکو يو ډول هم شته چې د ډاډ وړ اړيکو ته ورته والی لري. دغې ډول اړيکې ته " ځانگړې غير رسمي اړيکه وايي ". په دغه ډله کې يوازې د دولت او سياسي کړيو مخور کسان راتلای شي لکه د يوه هيواد ولسمشر ، د دولت مشران، د لويو سياسي گوندونو مشران ، د نړۍ د سوداگريزو بنسټونو غړي ، په بله وينا په دغه ډله کې هغه کسان ځای موندلای شي چې په ملي يا نړيواله کچه پياوړې اغيزه ولري. د " ځانگړې غير رسمي اړيکې " بريالۍ او هوسياره کارونه دا ده چې د همدغو اړيکو لرونکی ، بايد ميشتې څارگرې څانگې ته يوه مثبتې ونډه تر سره کړي. يوازې د کي جي بي عمومي رئيس دا واک لري چې د " ځانگړې غير رسمي اړيکې " دوسيه يا وتړي او يا يې پرانيزي .

[25] [Boris S.] Ivanov

[26] Bogdanov

[27] Gorelov

[28] E.I. Nekrasov

[29] Suslov

[30] Ponomarev

[31] A.G. Polyakov

[32] Rostislav A. Ulianovsky

د مصحح یادښت لیک: روستیسلاف الف. اولیانوفسکي د شوروي اتحاد د کمونیست گوند د مرکزي کمیټې د نړیوالو اړیکو مرستیال وو.

[33] Khamil Turabaz

[34] Ponomarev

[35] د مصحح یادښت لیک: وروسته څرگنده شوه چې نوموړی د جمهوریت د روغتون رئیس وو.

[36] د مصحح یادښت لیک: برید جنرال شاه پور احمد زی.

[37] د مصحح یادښت: روح الله خمیني ایراني شیعه عالم د ۱۹۷۸ - ۹ ز کال ایراني انقلاب لارښوونه وکړه او په ۱۹۷۹ ز کال کې یې رضا شاه پهلوي را وپرځاوه او د ایران سیاسي ښه مذهبي واکمن شو.

[38] د مصحح یادښت: د جمعیت اخوان المسلمین د ټولني بنسټ په ۱۹۲۹ ز کال کې د حسن البنا له پلوه کښیښودل شو چې یوه سیاسي ښه مذهبي او اسلامپالې ټولنه وه او موخه یې د مسلمانانو د ژوندانه په هر اړخ کې د اسلامي قانون پلي کول ول.

[39] Abdullah Akhad Umusi

[40] Urals

[41] Siberia

[42] د لیکوال یادښت لیک : گوند کټ مټ د چیکستانو کره وړه ترلاس لاندې ونيول. د تش په نامه بنسټیز قانون تر نامه لاندې نا اوریدل شوې غوړې ډنډوړې خپریدلې چې گڼې دغه قانون ډیر انساني او عادل دی ، یو رښتونی ولسي ستالینستی اساسي قانون چې د وگړو بشري حقونه ساتي خو د هغه ترڅنگ د ستالین سادیستي شېطاني چال چلند وو چې په پټه خوله زغمل کیده. پلانونه ترلاس لاندې ونيول شول چې د ولس د ښمنان دې ونيول شي او جزاً دې وويني. د چیکستانو د سوسیالیستي سیالیو پر بنسټ په میلیونونو انسانان و نیول شول چې دښمن په ښکارولو کې خپلې موخې تر سره کړي. هغوی وویل چې په ولادي واستوک کې له ترویکاوو څخه یو تن پرته له دې چې خپل پلار ته وگورې ، یا یو شېبه فکر وکړي او یا یې مخه ونیسي په پټو سترگو د خپل پلار د اعدامولو امر لاسلیک کړ. د پلان د بشپړولو لپاره وخت نه وو .

داسې پېښې هم شوي چې په مسکو کې یو بې تجربې ځوان چیکيست څو ځله په ورکړل شوي هدف کې چې دښمن ، جاسوسانو او د ترهگر نیول ول پاتې راغلی وو. په غونډه کې پر هغه کلکې نیوکې وشوې ، هغه لټ او له نوښته بې خبر وگڼل شو. یوه ورځ د همکارانو له ډلې څخه د یوه زور همکار زړه ورباندې وسوځید او ورته یې ویل : " ته لیونی

يې هلکه. دا خو ډير آسانه کار دى. ډير شيان دي چې ته يې کولای شي. د آپارتمانونو يوه بلاک ته ولاړ شه او د ميشتو کسانو نومونه پکې وگوره. په ليست کې يو نوم او يوه شميره خوښه کړه. په دولتي دفترينو کې د سپين سترگو مأمورينو نيول تر دې لا آسان دي. دا هغه ځايونه دي چې دښمنان پکې پټيږي! "له جگړې مخکې د استوگنو وگړو نومونه د ودانۍ د ديوال پرمخ يا د ودانۍ د ننوتلو په دالان کې څرول کيدل. دلته دوه بيلگې راوړل کيږي چې څنگه کارونه تر سره کيدل. م. ت. ديسکانت يو يهودى وو چې په ۱۸۹۸ز کال کې زيږيدلى وو او په ۱۹۳۸ز کال کې په چيتا کې و نيول شو. هغه اعتراف وکړ چې د جاپان، جرمني او پولند څارگرو ادارو لپاره يې کار کاوه او هم د تروتسکي په فعاليتونو کې ښکېل وو. "زه پوهيږم چې ما د يوه مار په شان ژوند کړى او پرته له دې چې څوک راباندې پوه شي چيچل مې کول. زه پوهيدم چې زما احمق کار زما زيارگاله او هڅانده ميرمن خوښه نه ساتله او اوس له مرگ وروسته دوه ماشومان مې پاتې کيږي چې پر مابه ډير سپک ووايي او د ژوند تر پايه به له ما کرکه ولري. خو زه د خپل ژوند په وروستيو شېبو کې پوه شوى يم چې ځان او حراميان به افشا کړم. زه په ډيره خوښه د خپلو گناهونو د جبيږې لپاره د مرگ مخې ته ورځم".

په محکمه کې ديسکانت د پلټنو په لړۍ کې له خپلو ورکړل شويو لاسوندونو او شواهدو څخه منکر شو. هغه وويل چې هغه وهل او ټکول شوى دى؛ هغه په غلظه د هغو کسانو پرځاى نيول شوى چې بهرنيو څارگرو ادارو او تروتسکي ته کار کوي. او هغه داسې څه نه دي کړي چې دې دې پرې پر وگڼل شي. د اعترافاتو پروتوکول ور باندې د پلټونکي (مستنطق) بالادين له پلوه په وچ زور لاسلېک شوې. ديسکانت اعدام شو.

د ن ک وي ډي ايجنټ د. الف. بيستروليتوف، په بهر کې بد چال چلند درلود او په هيواد کې يې هم دومره نيکمرغه شپې ورځې نه درلودلې.

له هغه څخه اوس د يوه نمونه څارگر په نوم يادونه کيږي. هغه په څلورو هيوادونو کې د جاسوس په توگه افشا شو. د هغه لاسوندونه له يوه اوسپنيز کيبل سره چې په سر کې يې يو پنډوسکى وو ونيول شول. پلټونکي سولوف يوف او د هغه زده کوونکي شوکشين د بيستروليتوف دوې پښتۍ ور ماتې کړې، ټبر يې ور سوري کړ او د سر کوپړۍ يې په بندار پوښل شوي يوه سټک، ورماته کړه. د هغه د نس عضلات يې په بوتانو ور وڅيرل.

له هغې ورځې چې د چيکا بنسټ ايښودل شوې د گوند د يوازيني ارگان په توگه يې شتون درلود او نيغ په نيغه يې د گوند تر سيوري لاندې کار کاوه. د گوند تر دايرتيکيفونو لاندې يې کار کاوه او ولکه يې د گوند په لاس کې وه. لينن ويلي دي: "انقلابي ځواک او ديکتاتوري تر ټولو ښه شى دى... لينن د ۱۹۲۲ زکال د جنوري په ۳۱ نېټه يونشليک ته په يوه ليک کې وليکل: 'زه نه شم کولای په سياسي بيرو کې واوسم... زه گومان کوم چې زه ورته اړتيا

نه لرم. اوس د نړه تخنيکي اقداماتو د نيولو وخت راغلی دی چې زموږ نياوتونونه (محکمې) دې پياوړې شي او د مينشويکانو د ټکونو لړۍ گړندۍ کړي. " دا د لينين خبرې وې .

د چيکا د ۵۰ کلنۍ په لمانځنې کې د شوروي اتحاد د سوسياليستي جمهوريتونو د سترې محکمې مشر ومنله چې : " د شوروي نياوتونونه او د شوروي اتحاد د سوسياليستي جمهوريتونو دولت امنيتي څانگې همزولې دي. يوازې همزولي نه ده بلکه زموږ موخې له يو بل سره يو موټي کوي... زموږ بريا په دې کې ده چې د دولت امنيتي ارگانونه او نياوتونونه د ټولو سختو ستونزو په اړه د دوه اړخيز پوهاوي او گډ کاري هوډ تر سيوري لاندې کارکوي..."

لاسوندونه د دولت له پلوه د وهل شويو تورو په گټه منحرفيدل. لوی څارنوال ويشينسکي به ويل چې پر سياسي مخالفينو تور لگولو ته اړتيا نسته او هېڅ اړ نه يو لاسوندونه ورته په پام کې ونيول شي. يوازې د نيول شوي سړي اعتراف بس دی.

د ۱۹۵۲ زکال په پای کې ستالين امر وکړ چې د لويديځو پانگوالوهيوادونو له څارگرو څانگو سره د ډاکټرانو په اړه دې د اړيکو او دروهو له مخې څادر ليرې او ودې موندل شي. يو پلټونکي چې پر يوې ډيرې ځانگړې پلټنيزې برخې يې کار کاوه له توکميز اړخه يو يهودی وو او په دې تور ونيول شو چې د اسراييلو سفير گولدا مير ته يې مالومات ورکول. [له روسي متن څخه ۷ ټکي ورک دي].

په يوې ککړې او لوڅرې هوا کې هرڅه چې وکړې سمه سا نه شې کښلای. ته نه شی کولای طبيعت ته بدلون ورکړی. دولت به تر يوې کچې به وکولای شي د ډيموکراسۍ د ښکلو پردو او شعارونو تر شا ځان پټ کړي ، بيا رغاونه [پريستوریکا] او د خلاصو دروازو سياست به را خپل کړي. خو ددغو پردو تر شا ان نن د کي جي بي لوی مشر چيبريکوف منلي چې چيکان لا تر اوسه خپل ايجنټان هڅوي چې غيرقانوني گامونه پورته کړي ، جعلي لاسوندونه جوړ وي او له هغو څخه د خپلو موخو د ترلاسه کولو لپاره کال واخلي. څرگنده ده چې په گزارشونو کې له دغو خبرو ياونه نه ده شوی ، پر کال ۱۹۸۳ز د اکتوبر په ۱۱ نېټې د مسکو او مسکو ته ور څيرمه د کي جي بي ټولو لوړ پوړو کارکوونکو ته ويل شوي ول چې : " د شوروي اتحاد د سوسياليستي جمهوريتونو د کي جي بي د جون د ۴ د ۱۹۸۳ ز کال د ۲۰۱۴۰ شميرې په لارښود کې ليک ټينگار شوې چې د ايجنټانو او د ډاډ وړ کسانو په اړه دې چټکتيا او پرمختيا ته وده ورکړل شي. " د چيبريکوف په وينا له دغه گام څخه ټوليزه موخه دا وه چې د ساينس ، تکنالوژۍ او روڼ اندۍ ځوان زوزات (نسل) دې دښمن له هغو هڅو وژغورل شي چې غواړي هغوی د مارکسيسزم او ليننزم له اغيزو ليري کړي ، دوی دې ترځمکې لاندې پټو ډلو ټپلو، سياسي مخالفو ټولنو ، د فلسفي کړيو پوهانو ، سيمه ييزو توکميزو، مذهبي ، صوفي ډلو پر وړاندې جگړه وکړي او د رژيم منځته د هغوی د ننوتلو مخه دې ونيسي. کي جي بي بايد د ټولنې په منځ کې وي او د ټولنې هر غړی دې وپيژني او په ټولنه دې د هر پيښيدونکې بدلون پر وړاندې اړين گام اوچت کړي ، ددغو پيښو له پيښېدلو مخکې دې خپلې اټکلنې ولري او د منفي اغيزو د

رامنځته كيدلو مخه دې مخكې له مخكې ونيسي. " دا د ايجنټانو كار دى ؛ په دغو چارو كې د كې جې بي د ډاډ وړ او ښه روزل شوي كاركوونكي پخه ونډه لوبوي. د چيكيستانو دغه ورهڼه او كارپوهنه يوه ځانگړې دنده ده چې يوازې چيكيستان يې تر سره كولاى شي. د يوه سړي په ژوند كې قياس ځاى نه لري .

[43] V.A. Kryuchkov, the head of the First Chief Directorate (FCD) of the KGB

[44] د مصحح يادښت ليک: تره کي په ۱۹۷۹ ز کال کې ووژل شو.

[45] د مصحح يادښت : محمد حسن شرق

[46] د مصحح يادښت : د لومړۍ ضميمې د ايجنټانو له ليست څخه

[47] د مصحح يادښت : د لومړۍ ضميمې د ايجنټانو له ليست څخه

[48] د مصحح يادښت: ډگر جنرال محمد رفيع د افغانستان د خلق ډيموکراتيک گوند د پرچم د ډلې غړی ، د فوآددامې وزير د ۱۹۷۸ز کال د مې له مياشتې تر آگست پورې ؛ له هغه وروسته بې واکه شو. د کارمل په رژيم کې له ۱۹۸۰ تر ۱۹۸۲ بيا له ۱۹۸۶ تر ۱۹۸۸ ز پورې د دفاع وزير او له ۱۹۸۱ ز کال وروسته د سياسي بيرو غړی

[49] د ليکوال يادښت: د امين خبرې ددې څرگندونه کوي چې چې جې بي چې له پخوا په افغانستان کې وه او له افغانانو سره يې د جاسوسۍ اړيکې ټينگې کړې وې اوس هماغه کسان چې د کي جې بي مرستندويان ول په هيواد کې د دولت او سياست لوړې مخورې څيرې گرځېدلې دي.

[50] د مصحح يادښت: سلطانهلي کشتمند د پرچم د ډلې غړی او د افغانستان د خلق ډيموکراتيک گوند په لومړي دولت کې د پلان وزير. د غوايي د انقلاب له څومياشتو وروسته د پرچم د ډلې له نورو مخکښو غړو سره له کاره ليرې ، بندي او په مرگ محکوم شو. د هغه د مرگ سزا وروسته په زندان کې ۱۵ کالو ته راتيټه شوه. کله چې بېرک کارمل د واکمنۍ پر گدۍ کښينول شو کشتمند د افغانستان د خلق ډيموکراتيک گوند د سياسي بيرو غړی شو او يو کال وروسته (۱۹۸۱ تر ۱۹۸۸ ز) پورې سر وزير و نومول شو.

[51] B.N. Ponomarev

[52] د مصحح لاسليک : غلام دستگير پنجشيري د کابل د ښوونکو د روزنې په انستيتيوت / د کابل عالي دارالمعلمين کې د ادبياتو پخوانی ښوونکی او وروسته د دولت لوړپوړی چارواکی

[53] Ponomarev

[54] B.S. Ivanov

د مصحح يادښت ليک: باریس س. ایوانوف د کي جي بي مأمور ، د ۱۹۷۹ز کال له پسرلي ورسوته د برید جنرال په رتبې د کي جي بي افسر

[55] Ponomarev

[56] L.P. Gorelov

د مصحح يادښت: تورن جنرال لیو ن. گوریلوف

[57] General N.S. Veselkov

[58] I.Y. Drozdetsky

د لیکوال يادښت: دا هماغه الف ی دروزدڅکي دئ چې د ختبخ جرمي د کورنيوچارو په وزارت کې د کې جي بي د پلاوي په ډله کې په ختيخ جرمي کې د مخابراتو د مأمور په توگه ددسيسو او غيرقانوني کړنوپه تورو نو پر گڼل شوی وو. د جرمي ملگرو په مرسته يې د شوروي اتحاد سوسياليستي جمهوريتونو د کورنيو چارو وزارت شوکولوف ته د گرانبيو توکو غټه شميره را وليږله. ميکلي ، د کي جي بي پلاوی ی. الف. فاديکين خبر کړ چې په دغې دروهې کې ښکيل جرمنان نيول شوي او محکمه به شي. دروزدڅکي په بېره را وغوښتل شو خو ددې په بدل کې چې زندان ته ولويږي او لاس يې ونيول شي هغه د شوروي اتحاد د کورنيو چارو په وزارت کې ومنل شو. شوکولوف نوموړی د جنرال په رتبې کميسار و ټاکه.

[59] A.I. [Ilyin],

[60] N.K. Grechin

[61] د لیکوال يادښت: افغان متل دئ چې وايي "ته هرشی راوړئ خو نه پوهيږئ چې څه ته اړتيا لری". امين افغانان و هڅول چې هرڅه چې وغواړئ "روسان يې درکوي. افغانستان د شوروي اتحاد د سوسياليستي جمهوريتونو لپاره ډير ارزښت لري ، افغانستان دئ چې شوروي اتحاد دی. له دې امله شوروي د هر ډول قربانۍ ورکړې ته چمتو دئ"

[62] Zotov

[63] د مصحح يادښت: عبدالقدوس غوربندي

[64] د مصحح يادښت: برید جنرال واسيلي پ زپلاتين له ۱۹۷۸ ز وروسته د افغانستان د وسله وال ځواک لوی سلاکار

[65] Khramchenko

[66] د مصحح يادښت: گيلاني باختري ، د داؤود په رژيم کې د کرهڼې وزير .

[67] Lieutenant-Colonel Kalinin

[68] Gorofes

[69] Major N.S. Semenchenko

[70] N.A. Krus

[71] Kisiliev

[72] Ryabchinsky

[73] Kostin

[74] Maloletkin

[75] S.P. Tutushkin